

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II, telefon 3122 do 3120

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar - Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.788.

Naš strašni greh

Na ugotovitve v našem članku »Ob uzakonitvi novega združnega zakona«, da je »Trgovski list« pisal proti združništvu bodisi iz površnega poznanja novega združnega zakona ali pa je celo hote sebi v prid zavil resnico, kar ne moremo dobiti v tem listu resnega odgovora. Namesto da bi nam stvarno objasnili in z dokazi podprli svoje trditve o neobdolisgatreba, nabavljalnem in konzumnem združništvu, pa se je kar na lepem izmislil užaljen za svoje čitatelje, ki seveda ne čitajo glasila malega človeka »Domovine«, da smo mi napadli nespamet člankarja »Trgovskega lista«. List trdi celo: »Samo to nespamet da preganja »Domovina.«

Kdor je čital oba naša članka, pač lahko ugotovi, da nismo mi nikoli pisali o kakšni nespameti člankarja omenjenega lista. Čemu neki nam torej podtikuje »Trg. list« takšno iz trte zvito trditve? Vsekakor pač zato, ker ne more ovreči naših stvarnih ugotovitev, poskuša z lažnimi trditvami hujšati zoper naš list. Samo ne vemo kaj pravzaprav misli ta list v končnem odstavku svojega zadnjega članka, ki ga zaključuje takole: »Če misli »Domovina«, da so ji takšni napadi na trgovstvo v korist, naj le še naprej napada trgovce. Trgovci pa bodo tudi znali primerno reagirati na te napade. O tem naj »Domovina« prav nič ne dvomi.«

Kako bodo obračunali trgovci z »Domovino«, si kar ne moremo prav misliti. Kali ne mislijo več prodajati svojega blaga naročnikom »Domovine« in s tem zmanjšati število naših naročnikov. Morda želijo speljati gonjo zoper naš list na politično polje? Toda povemo odkrito, da iz te moke ne bo kaj prida kruha. Gospodarska vprašanja takšnega pomena, kakršno je vprav nabavljalno in konzumno združništvo za našega malega človeka, ter vnovčevalno združništvo za našega kmeta, so tako visoko nad vsakokratno dnevno politiko, da bi storil naravnost zločin nad našim skupnim gospodarstvom tisti, ki bi rušil te temelje. Vsem je dobro znano, da zahteva naše trgovstvo v prvi vrsti in brez izjeme, da se odpravijo vsi privilegiji nabavljalnih zadrug in konzumov. Nasprotno pa čutimo vsi, ki živimo bedno življenje malega človeka, vedno bolj potrebo po ustanovitvi takšnih zadrug. Mislimo, da še ni tako strašen greh, če se skuša slabše boriti proti močnejšemu. Borili smo se doslej vedno z odkritim in poštenim orožjem, zato odločno odklanjamo grožnje in vsa neresna podtikavanja »Trgovskega lista«, ki ga obenem pozivamo, da naj stvarno odgovori na oba naša stvarna članka, če hoče res dobro vsemu našem gospodarstvu in ni le zagovornik majhne, toda denarno močne manjšine našega gospodarstva.

nih pijač, ki se lahko meri z vsako slično prreditvijo v inozemstvu. Tudi industrija je prav častno zastopana v veliki unionski dvorani. Poseben poudarek razstavi daje razstava strojev za pridelovanje brezalkoholnih pijač. Društvo za varstvo živali, ki ga poznamo že od razstav na Mariborskem tednu, je razvrstilo svoj delno razstavo glede naravnega pobijanja sadnih škodljivcev napram industriji kemičnih sredstev, ki v okusno urejeni obliki prikazuje koristi škropljenja. V dvorani Zadrugne gospodarske banke je banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru razstavila sadni izbor za dravsko banovino ter sortimente in izbor najprikladnejših sort za sladok, sušenje in kompote. Na vrtu Zadrugne gospodarske banke pa so drevesničarji uredili razstavo sadnih dreves. I. banovinska sadjarska razstava in sadni sejem traja do 1. novembra t. l.

Ob zaključku je bila soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva med drugim zlasti tole: Naloga naše produkcije je standardizacija in tipizacija pridelka. V ta namen so potrebni sledeči ukrepi: rajoniranje sadjarstva ter določitev krajevnega sadnega izbora za posamezni pridelovalni okoliš v vsej državi. Znižanje številnih sadnih sort na nekatere maloštevilne, ki morajo biti neoporečne kakovosti ter imeti primerno tržno vrednost. Pri tem ne kaže pretiravati, da ne bo trpela rodovitnost zaradi pomanjkljive plodovitve cvetja. Omejitev števila drevesnic v onih banovinah, kjer jih je preveč in sicer na podlagi predhodne objektivne strokovne kontrole. Spričo nevarnosti, ki preti celotni naši produkciji od kaparja San José, bo treba izdati čimprej poseben zakon o zatiranju tega šodljivca. Zakon naj vsebuje določbe o vsakoletnem obveznem zimskem škropljenju sadnega naraščaja v drevesnicah z drevesnim karbolinejem odnosno kalifornijsko brozgo. Uvedba načrtanega gospodarstva in rajoniranja drevesnic v okviru banovin je v interesu sadjarskih producentov in drevesničarjev. Določiti je treba minimalne in maksimalne cene za prvo kakovost drevesničarskih proizvodov, ki morajo biti v skladu s proizvodnimi stroški v dotični pokrajini. Obenem je treba določiti in izdati norme za prvo kakovost drevesničarskih proizvodov. Krošnjarenje s sadnim drevjem in podlagami je treba za vsako ceno zatreti.

Takoj prvi dan je vladalo za sadno razstavo veliko zanimanje. Vse popoldne so si ljudje v velikih skupinah ogledovali krasno urejene razstavne prostore in slikovito razpojenost razstavnega sadja in drugih predmetov v zvezi s sadjarstvom. Tudi je bilo na razstavi že več zastopnikov tujih tvrdk, ki so že kupili večjo množino pridelkov.

Največja sadjarska prireditel v naši banovini

Slovesno je bila preteklo soboto otvorjena v Unionu I. banovinska sadna razstava, združena s sadnim sejmom. Je to naša doslej največja sadna razstava, ki obsega vse unionske prostore in razen tega še dvorano Zadrugne gospodarske banke. Prav je, da se je ta razstava organizirala v Mariboru, središču našega sadjarstva in sadnega izvoznitva. Na drugi strani pa ima Maribor že svoje lepe in svetle tradicije v organiziranju sličnih razstav in sejmov. Že pred šestimi leti je znani sadjarski strokovnjak šolski upravitelj Kramer pri Sv. Petru niže Maribora prvič organiziral sadno razstavo v ameriških zabojih, in sicer za področje šentpeterskega sadjarstva. Ta zamisel ni ostala osamljena, ampak se je vse bolj uresničevala in spopolnjevala, dokler niso naši obmejni kmetovalci uredili svojega tradicionalnega sadnega sejma, ki je lani ter predlanskim odlično uspel in ki je zelo pripomogel k temu, da je Maribor s svojimi stalnimi sejmi zaslovel po vsej državi in onkraj državnih meja. Po tako pripravljenem vztrajnem delu naših obmejnih kmetovalcev se je odločilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo s sedežem v Ljubljani, da z izdatno banovinsko in državno podporo (lanski sadni sejem ni dobil niti banovinske, niti državne podpore!), priredi I. banovinski sadni sejem z razstavo, pri kateri sodelujejo sadjarji iz vse naše banovine in tudi iz drugih delov naše države.

K slovesni otvoritvi so prispeli številni odličniki z banom dr. Natlačenom kot pokroviteljem razstave. Prirčne otvoritvene besede je spregovoril v imenu Sadjarskega in vrtnar-

skega društva v Ljubljani upokojeni sadjarski inspektor Martin Humek, ki je poudarjal pomen sadnih razstav ter prizadevanja Sadjarskega društva za dvig in napredek našega sadjarstva. Hkrati pa se je zahvalil pripravljalnemu odboru z ravnateljem Priolom na čelu, ki je organiziral tako lepo razstavo, ki je doslej največja v naši državi. Zatem je ban dr. M. Natlačen s primernim nagovorom proglasil razstavo za otvorjeno, nakar je sledil ogled sadnega sejma in sadne razstave.

Vso prireditel je okusno razporedil arh. Černigoj, podjetje inž. Šlajmer & Jelenc pa je solidno izdelalo ogrodje. Blaga je na sejmju za okoli 4 vagona in je največ sadja iz mariborskega okrožja, ki tvori tudi v kvaliteti razred zase. V mali unionski dvorani je okusno prirejena pokaševalnica brezalkohol-

Sušeno sadje namestu žganega

Za slovenske razmere je posebno značilno, da se začno vsako jesen silno množiti poboji. Ko obsojamo divjaštvo, ki se vzvrtniči na deželi za časa žganjekuhe in novega mošta, ne pomislimo, da pokvarjenost in divjaštvo ne izvirata iz same človeške narave, temveč, da imata globlje vzroke. Lahko bi rekli celo, da je pobojev na deželi mnogo bolj kriva splošna revščina kakor pokvarjenost ljudi sama na sebi. Cim bolj smotrno bodo kmetje pridobivali in pripravljali dobrine za porabo, tem več smotrnosti bo tudi v porabi, tem manj bo pijančevanja in bede, ki je

glavni vzrok vsega zla. Ob tej priliki hočemo samo dokazati, da je zloglasne podivjanosti pri nas kriva v veliki meri nesmotrnost v pridelovanju, predelovanju in razpečavanju kmetijskih pridelkov.

Dovolj značilno je že, da je največ pobojev in da je največja beda v podeželskih krajih, kjer kuhajo največ žganja. Tisti kraji so navadno najbolj zaostali. To je vprav presenetljivo očitno in nihče ne more tajiti, da je globlja zveza med zaostalostjo, bedo, poboji in žganjekuho. Kjer je žganjekuha zelo v navadi, navadno tudi ni na visoki

stopnji sadjarstvo, čeprav je samo po sebi razumljivo, da žganje kuhajo iz sadja in tropin predvsem v krajih, kjer pač pridelujejo precej sadja. V krajih, kjer je sadjarstvo na višini, kjer pridelujejo predvsem žlahtno sadje, kuhajo žganja manj, ker pač prodajajo žlahtno sadje in delajo iz slabšega sadjevec. Slabo sadje, kislino in dobro, pogosto celo necepljenih dreves, pač ni skoraj za nobeno drugo rabo kakor za žganje. Skoraj vse žganje, ki ga po kmetih skuhamo iz sadja, gre za dom, kolikor ga ne popijejo že med žganjekuho, ko ga pijejo še toplega. Od tega žganja nimajo nobene gospodarske koristi, ker ga ne prodajo. To je v resnici samo zelo dvomljiv nadomestek za kruh. Zjutraj pijo žganje, ki jim nadomešča zajtrk in omamna toplota, ki se razlije po telesu po zaužitem žganju, jih preslepi, da pozabijo na glad. Zato ima pač tudi globlji pomen, da v krajih, kjer kuhajo mnogo žganja, za nje tudi najbolj jetika.

Pred pol stoletjem so pri nas na deželi sušili mnogo sadja v tako zvanih frjačah. Teh sušilnic je še nekaj najti po hribih, a večina jih je že opuščeni in razpadli. Zanimivo bi bilo vzporediti opuščanje sušenja sadja z rastočo žganjekuho in primerjati, kako so se množili od desetletja do desetletja poboji. Lahko bi zasledili zelo jasne sledove propadanja med našim narodom, čeprav nocoj trditi, da je edini vzrok telesnega in duševnega propadanja ljudstva pri nas krivo samo žganje. Hočemo samo naglasiti, kako značilno je, da so še pred desetletji na kmetih sušili mnogo sadja in uživali manj žganja ter da je bilo tedaj manj pobojev in ljudje so bili bolj zdravi. Zdi se, da se je začelo propadanje v večjem obsegu po vojni. Prejšnje čase so na kmetih uživali mnogo suhega sadja. Reči je treba, da suho sadje, zlasti če je pravilno posušeno, mnogo lažje in bolje nadomešča kruh kakor žganje, saj ima veliko hranilno vrednost. Kjer sedaj še suše sadje, ga suše največ v krušnih pečeh. Domačega suhega sadja, kakršno bi smelo priti na trg in v trgovine, sploh ni naprodaj.

Revnejši meščani sploh ne poznajo suhega sadja kot živila, saj je pri nas prava delikatesa: prodajajo ga v delikatesnih trgovinah, seveda po visokih cenah, ker je — kalifornijsko. Kalifornijsko suho sadje slovi po vsem svetu, vendar pa to še ni razlog, da bi ga morali uvažati. Pravilno, naše domače sušeno sadje, v naših sušilnicah, la-

hko tudi doseže odlike dragega uvoženega sadja.

Veseli nas, da so se tudi naši sadjarji končno zganili; lani in letos je bilo pri nas sezidanih v sadjarskih okoliših 70 večjih sušilnic, ki služijo ne le sušenju sadja, temveč tudi sočivja, gob in celo koruze. Prevladuje sistem dr. Stojkovića, posnetek kalifornijskih sušilnic. Dosedanji uspehi so lepi, čeprav se bodo kmetje šele sčasom navadili pravilnega sušenja. Da se sadje dobro posuši, ga je tudi treba pravilno pripraviti za sušenje, olupiti in narezati v krhle.

Razen Stojkovičevih sušilnic je zbudil veliko pozornost tudi domači Wetz-Podgorškov sistem sušilnic. W.-Podgorškova sušilnica suši izredno hitro in dobro. Sadjarji so z novimi sušilnicami zelo zadovoljni. Večja sušilnica, ki lahko prevzame od 200 do 400 kg sadja hkratu, ni niti draga v primeri z velikimi koristmi, ki jih nudi vsemu okolišu stavbni stroški znašajo 7000 do 9000 din. Kakor rečeno, sušilnice lahko služijo tudi za konzerviranje sočivja in gob, kar je posebno pomembno in se bodo odslej lahko tudi na deželi pozimji hranili z zelenjavo in sočivjem.

Sušilnice pa ne bodo koristile samo kmetom, saj sadjarji ne bodo sušili sadja le za domačo porabo; prodajali ga bodo in suho sadje bo postalo na trgu izredno pomembno

blago. Naj opozorimo samo na to, da je v inozemstvu veliko povpraševanje po dobrem suhem sadju. Toda za izvoz pride predvsem v poštev večja količina suhega sadja, po vagonih, zato zdaj naši sadjarji še ne morejo nuditi blaga izvoznikom. Čim bo dovolj suhega sadja, bo treba še organizirati prodajo.

Koristi posušenega sadja so posredne in neposredne; ne gre samo za neposredne gospodarske koristi. Ni samo domislica, da sušenje sadja omejuje žganjekuho, temveč je tudi dokazano. To se je pokazalo, čim so začele obratovati prve sušilnice. Že zaradi tega bi bila potrebna propaganda za sušenje sadja in bilo bi treba podpirati zidanje velikih skupnih sušilnic. Z zidanjem sušilnic in skladišč za sadje raste tudi čedalje večje zanimanje za sadjarstvo med kmeti. Sadjarstvo je razmeroma mlada kmetijska panoga in kmetje so se šele zadnja leta začeli zavedati njegovega velikega pomena. Dobri sadjarji se zdaj tudi že zavedajo, da se jim pri pridelovanju sadja ni treba bati nadprodukcije. O nadprodukciji v sadjarstvu lahko govorijo le ljudje, ki imajo pri tem skrite namene, ali pa nevedneži. Možnosti porabe sadja je nešteto in kakor kaže začetek velikopoteznega sušenja, vseh doslej še nismo niti poznali. Sadje, ki je med živili menda najbolj zdravo, bi moralo postati naš vsakdanji kruh.

Zatiranje komarjev

Kakor v lendavskem in ljutomerskem srezu ter na Dravskem polju se je tudi v soboškem srezu pojavila bolezen malarija (trešlika). Malarijo prenašajo samice komarjev ki jih je tudi v tamkajšnjih krajih zelo veliko. Zato je dolžnost vsega prebivalstva, da ta mrčes z vsemi silami uničuje.

Velika nevarnost obstoja, da se drugo leto malarija še bolj razširi in tako zadene naše prebivalstvo težka bolezen, ki zelo oslabi človeško telo. Zato se mora vsakdo zavedati, da je v borbi proti malariji najbolj uspešno sredstvo uničevanje komarjev, ki se zelo hitro množijo posebno v močvirnatih krajih, kjer je dosti stojetih mlak in nereguliranih tekočih vod. Dokazano je, da se iz ene same samice izleže v šestih rodovih v enem samem poletju do 64 milijonov komarjev

Smo pred zimsko dobo, ko je prilika za

uničevanje komarjev najbolj ugodna. Pokončati je treba samice, ki iščejo zavetja za prezimovanje po špranjah in razpokah v stenah stanovanj, v kletih, hlevih, betonskih gnojniških jamah, skednjih in drugih prostorih. Pokončati jih moramo, predno se začejejo v toplo skrivališča. One samice, ki ostanejo preko zime žive, polagajo na spomlad v najbližnji okolici v mlake in stoječe vode svoja jajčeca.

Najbolj preprost in vendar uspešen način je pobijanje komarjev po stenah s cunjami ali muhalniki, kakor se pobijajo tudi muhe. Za temeljito uničevanje pa se uporabljajo kemična sredstva, ki sežejo tudi v vprašanje, kamor se s cunjami ne more, n. primer 2 do 3 odstotna raztopina aphidona, raztopina maznega mila s tobačnim izvlečkom. Komarje uničujemo z brizganjem teh raztopin.

27 MIRKO BRODNIK: LJUBEZEN NE UMRE

»Ne,« je odvrnil stavec, »kaj takega ne. Ničem mogel verjeti, ko sem slišal. Čudna so pota božje previdnosti...«

»Da, čudna. In ne da se pomagati in jih prekrižati...« je dodala botra.

»Kaj boste zdaj, Andrej?«

»Še sam ne vem. Vojaščine še nisem opravljal in potem...«

»Ali boste obnovili grunt in postavili novo hišo? Saj vam je botra povedala, kaj je nameravala.«

»Da, povedala mi je. Toda nisem še vsega premislil. Preveč žalostnih spominov imam na dom. Zato se mi je domačija že skoraj zsovražila...«

»Da, bolj je, da pustite vse. In vsaj v dolgove ne boste zabredli. Vse je tako zadolženo, da skoraj ni vredno kupovati. Ne maram ves odvracati od doma, to odkrito vam rečem to. Razumeti me morate. Če bi bil jaz namestu vas, bi prav tako storil.«

»Ubogal vas bom, gospod župnik.«

Župnik se je že pripravil za odhod.

»Ali pojdemo?«

»Da, bolj je, da bo vse čim prej končano. Še nekaj, gospod župnik. Ker se takoj po pogrebu vrnem na svoj novi dom, bi najrajši takoj poravnal račun za pogreb...«

»Pustite to,« je odvrnil župnik in mu položil roko na ramo. »Udarec, ki vas je zadela, je že tako dovolj hud. Nič vam ne bom računala.«

»Ne, gospod župnik...«

»Pač, pustite to. Ni vredno besed. Ničče ne sme misliti, da smo duhovniki za to, da

bomo iz človeških nesreč kovali denar...«

»Potem pa hvala, gospod župnik,« je tiho rekel Andrej in solza se mu je utrnula.

Na pokopališču se je bila med tem nabrala velika množica ljudi. Že ves dan so hodili v mrtvašnico gledat malo krsto, ki ni bila večja kakor otroška. Tako malo je ostalo za stariim Podbregarjem.

Ko je Andrej zagledal to krsto, ga je streslo. Pokleknil je, pomolil in orosil vejico z blagoslovljeno vodo. Potem so krsto odnesli v cerkev.

Ljudje so pričakovali, da bodo videli med pogrebci tudi Kačarjevo Marijo. Razočarani so bili, ko se ni hotela od nikoder pokazati.

»Glejte, tako malo se meni za očeta svojega moža. In Podbregarica sama tudi... Saj so pravili, da ga ni prav nič marala. Sicer pa ni nič čudnega, posebno zaradi vedenja v zadnjem času. Jaz bi mu bila ušla,« je rekla neka ženska.

In tako dalje. Vaški jeziki so imeli spet hvaležno hrano.

Ko bi bili vedeli, da Marija in Podbregarica o pogrebu sploh ničesar ne vesta...

Župnik je hitro bral svoje molitve, toda Andreju se je zdelo, da traja vse že celo večnost. Da bi se le čim prej končalo!

In res se je kmalu. Niti pol ure ni minilo, ko je začul besede: »Sprejmi zemlja, kar je tvojeja...«

Zamolčko so začele padati grude na malo krsto...

Kakor otopel je stal med pogrebci. Bled je

bil kakor zid. Botra se je v črnini stiskala k njemu in ga preplašeno gledala.

In kmalu je nad jamo zrasel griček sveže, vlažne prsti, ki so ga zakrile rože.

Resen, brez besed se je Andrej vrnil z botro domov.

Med potjo sta dosti govorila o tem, kaj bi zdaj naredila.

»Ko boš opravil svojo vojaščino, ostani kar v hiši. Saj veš, da si mi drag. Tudi Marije ne bi mogla pogrešati in malega. Obeg sem se tako navadila, da ne bi strpela, če bi bila hiša iznenada spet prazna.«

»Hudo je to, botra,« je odvrnil Andrej. »Zaradi Marijine matere ne morem tega storiti. Ne smete biti hudi name, toda res ne gre.«

»Razumem te. Kaj pa če bi se tudi ona preselila k meni? Mislila sem že na to. V Zabukovju je toliko žalostnih spominov za vas vse, pri meni pa tega ni. Pa bi se dalo vse tako lepo napraviti. Kačarica naj proda hišo. Jaz bom dala nekaj denarja, pa bomo dvignili naš nov dom, da bo najlepši daleč naokoli. Ali ne bi bilo to res lepo?«

»Morda imate prav botra, toda tega ne moreva takoj odločiti. Govoriti morava še s Kačarico in tudi z Marijo. Morda pa mater ali hčer le vleče nazaj, kjer sta doma. Izkušnja, ki sem jo doživel jaz, je bila tako huda, da mi je vzela vse veselje do domače vasi. Vprašanje je pa, ali je pri Mariji in njeni materi tudi tako.«

»Misliš, da ni?«

»Kaj vem. Nekateri ljudje zelo vise na svojem domu in se ne morejo odtrgati od njega. Pri meni je to drugače. Pred letom dni bi bilo morda tudi meni težko, toda

Uspešno je tudi žveplanje prostorov, s čimer se komarji omamijo ter nato pokončajo. Tudi kajenje z borovimi vejicami je v zaprtih prostorih uspešno.

Se važnejše je uničevanje komarjevih ličink v vodi. Uspešno sredstvo je petrolizacija stoječih vod in mlak, ki se morajo osušiti. Posebne vrste rib (gambuzi) se dajejo v vode, da uničujejo zarod komarjev.

Čez zimo naj vsakdo skrbi, da se ne bo nikjer nabrala stoječa voda. V luže in mlake, v raznih odvrženih posodah, loncih in črepinjah se lahko nabere voda, v katero potem spomladi ležejo samice komarjev svoja jajčeca. Zato je treba take posode in črepinje odstraniti, stoječe vode pa osuševati.

Politični pregled

Narodno predstavništvo

si je pretekli teden izvolilo do malega staro predsedstvo v skupščini in senatu, nato pa so bile seje odgodene, da pripravijo posamezni odbori potrebno gradivo za novo zasedanje.

Združena opozicija

se prav pridno giblje in prireja velike shode to in onkraj Drine. Veliko pozornost je vzbudil govor ministrskega predsednika dr. Stojadinovića na zborovanju omladine Jugoslovenske radikalne zajednice. Predsednik vlade je zavzel tako kot šef stranke kakor tudi vlade stališče do nedavno objavljenih zahtev združene opozicije. Odločno je nastopil proti kakršnim koli namenom spremembe sedanjega ustavnega stanja na način in s sredstvi, ki jih ustava ne dopušča. Naglasil je, da je JRZ za eno in nedeljivo, nikoli deljivo Jugoslavijo, ter za narodno in državno edinstvo.

V Belgiji

je podala te dni Van Zeelandova vlada ostavko, do katere je prišlo zaradi sumičenj, da je predsednik vlade Van Zeeland neposredno ali vsaj posredno v zvezi z velikimi poneverbami v belgijski narodni banki. Izkazalo se je, da ne more biti govora o Van Zeelandovi krivdi v tej zadevi, vendar pa so zgrabili njegovi nasprotniki to priliko, da bi se oni dokopali na vlado. Malo pa je verjetno, da bi bila že sedaj možna sestava

zdej, ko sem že tako dolgo stran in sem med tem videl toliko sveta, sem od te bolezni ozdravljen. Zdej si želim le še tega, da bi bila vojaščina hitro za mano in da bi potem našel miren kotiček, kjer bi odkril še košček sreče.

Botra mu ni odgovorila. Dobro ga je razumela. Pri sebi pa je sklenila, da bo storila vse, da se bo njen načrt uresničil.

»Ze drugi dan se je lotila svoje naloge. Vprašala je Marijo, kako ona misli.

»Meni je vseeno,« je odvrnila mlada žena, ki je zibala otroka. »Kakor bo Andrej hotel, tako naj se zgodi.«

»Ali ti je mnogo do Zabukovja?« jo je vprašala botra.

»Če hočem biti odkrita — ne. Vaš načrt mi je dosti bolj všeč. Tako bomo vsaj skupaj vsi, ki spadamo skupaj. Kako pa bi bilo, če bi ostal vsak na svojem? Na tri konce bi bili razdeljeni in letati bi morali drug do drugega. Moja mati na svojem, Podbregarica na svojem, vi na svojem, midva pa nikjer.«

»Z Andrejem sem govorila,« je povedala botra. »Rekel mi je, naj se zgodi tako kakor bosta hoteli ti in tvoja mati. Ni mi naravnost povedal, kaj misli, toda iz njegovih besed sem čutila, da bi bila tudi njemu takšna rešitev, kakor sem si jo bila jaz zamislila, najljubša.«

»Potem je pa prav. Ali ste z mojo materjo že govorili?«

»Se ne. Saj sva se z Andrejem šele včeraj menila.«

»Šele včeraj?«

»Da, ko sva se vračala od...«

vlade izven dosedanjega sporazuma treh strank.

Med Avstrijo in Poljsko

se snujejo bližnji stiki zaradi podobnosti političnih in kulturnih prizadevanj obeh republik. Pravkar je obiskal Varšavo avstrijski, državni tajnik za zunanje zadeve dr. Schmidt, da podpiše kulturni sporazum med obema državama.

Odbor za nevmešavanje v Londonu

je na zadnjih sejah vendarle prišel tako daleč, da bo morda uspelo doseči umik prostovoljcev pri obeh vojskujočih se strankah v Španiji. Zdi se pa, da so ti sklepi že prepozni, ker se je posrečilo Francovim četam zlomiti odpor vladnih čet na asturskem bojišču. Francove čete so vjele nad 140.000 mož, kakih 30.000 jih je pa uteklo v Francijo, kjer so jih razorožili. Sedaj koraka armada 100.000 mož s tega bojišča pred Madrid, ki se bo težko upiral premočnemu sovražniku. Neko nacionalistično letalo je zažgalo neko francosko ladjo, kar je sicer povzročilo mnogo hrupa in groženj z nastopom Francije proti Francu, toda do kakšnih resnih zapletljajev menda ne bo prišlo.

Sestanek devetih velesil

v Bruslju so odgodili delno zaradi vladne krize v Belgiji, še več pa zaradi odklonitvenega stališča Amerike in Anglije. Medtem pa besni dalje klanje na Daljnem Vzhodu. Kljub naravnost levjemu odporu Kitajcev se je posrečilo japonskim četam predreti pri Šanghaju prvo obrambno črto Kitajcev, ki so se umaknili na drugo, še bolj utrjeno črto. Na ostalih bojiščih se vršijo boji z menjajočo se srečo. Japoncem se je v pokrajini Honanu posrečilo rešiti armado 50.000 mož, ki je bila obkoljena od Kitajcev. Zadnje dni se v Mandžuriji vedno bolj širijo upori in se ustaši izrekajo za Kitajsko, kar dela seveda Japoncem velike skrbi.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so dosegli za kg žive teže debeli voli 5.50 do 6 din, poldebili voli 4.75 do 5.50, plemenski voli 4.40 do 4.75, biki za klanje 3.50

V poslednjem trenutku se je botra zavedela, da Marija še ničesar ne ve o pogrebu starega Podbregarja.

Toda Marija je morala nekaj zaslutiti.

»Botra, povejte mi po resnici, kaj sta včeraj počela z Andrejem v Zabukovju? Ali je bila dražba?«

»Ne.«

Ali mi nočete povedati resnice? Saj je šlo za Andreja, ali ne? Kaj mar nisem Andrejeva žena, da prikrivate nekaj pred mano?«

»Si, Marija. Toda...«

»Kaj je, botra. Takoj sem vedela, da mi nista povedala resnice, ko sta šla v Zabukovje. Kaj je bilo tam?«

»Ne smem ti povedati, Marija.«

»Zakaj ne?«

»Andrej me je prosil.«

»Andrej?«

»Da. Zaradi njega molčim.«

»Botra, rotim vas, nikari me ne puščajte v negotovosti...«

»Ali znaš molčati?«

»Znam.«

»Obljubiti mi moraš, da nihče ne bo zvedel tega, kar ti bom zdajle povedala. Zlasti Andrej in njegova mati ne, dokler ne bo Andrej sam izpregovoril.«

»Obljubljam vam, botra.«

In potem je botra razkrila Mariji, da je bil včeraj pogreb ostankov rajnega Podbregarja, ki so jih še našli na pogorišču. Se enkrat jo je prosila, naj o tem molči. Zlasti stara Podbregarica ne sme tega zvedeti, dokler se njeno zdravje vsaj malo ne popravi. Prehudo bi jo zadelo še ta novica in udarca najbrž ne bi mirno prenesla, ko je morala že

Vzgoji svojega otroka tako, da zjutraj, zlasti pa zvečer čisti zobe!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

do 5, klavne krave debele 4 do 5.50 din, plemenske krave 3.25 do 4, krave za klobasarje 2.50 do 3.50, molzne krave 3.25 do 4, breje krave 3.10 do 3.60, mlada živina 4 do 5.50, teleta 7 do 8 din. V Kranju so bile cene za kg žive teže: voli I. vrste 6.50, II. vrste 5.75, III. vrste 5.25, telice I. vrste 6.50, II. vrste 5.75, III. vrste 4.75, teleta I. vrste 8, II. vrste 7.50; prašiči špeharji 9, pršutarji 8 din. V Ptujju so se prodajali za kg žive teže: voli 5 do 5.75, biki 4.50 do 5, junči 4 do 4.50, krave 3.50 do 5.50, telice 4 do 5.25, teleta 6 din. Konji komad od 1100 do 2200 din, prašiči komad 60 do 120 din, pršutarji kg žive teže 6 do 6.75, plemenske svinje kg 5.80 do 6.25, debele svinje 7 do 7.50.

SVINJE. Na zadnjem mariborskem svinjskem sejmu so se prodajale za kg žive teže svinje stare od 5 do 6 tednov 70 do 100, 7 do 9 tednov 85 do 105, 3 do 4 mesece 130 do 170, 5 do 7 mesecev 220 do 340, 8 do 10 mesecev 350 do 440, 1 leto 620 do 780 Din za komad. Pitane svinje so se prodajale kg žive teže 7.50, 1 kg mrtve teže 9 do 11 Din.

zadnje čase toliko trpeti, da je vsa uničena. Naj sirota misli, da je njen mož zgorel in da ni ničesar ostalo za njim...

»Molčala bom, botra, kakor grob. Razumem vaju, zakaj sta to pred Andrejevo materjo prikrila. Toda zakaj sta molčala pred mano?«

Mislila sva, da bo mati slutila, da imava druge namene, kakor pa sva rekla. In če bi ti vedela resnico, bi te morda Podbregarica pregovorila, da bi ji povedala resnico. Ko pa nisi ničesar vedela, se nisi mogla izdati, tudi če bi se bila hotela. Saj nama ne zameriš, Marija? Dober namen sva imela in tudi tibi sva hotela prihraniti novo žalost.«

Marija je molče stisnila botri roko.

»Prav je bilo tako, botra. Hvaležna sem vam in Andreju. Še danes bom govorila s svojo materjo, saj mi je sporočila, da pride, upam, da se ne bo upirala, čeprav ji bo gotovo hudo, ker se bo morala ločiti od hiše, kjer je prebila toliko lepih dni. Pa se bo že potolažila...«

In res je Marija opravila svojo nalogo še isti dan. Kačarica se je izprva branila, ob misli, koliko svojega dela in moči je pustila v posestvu, ki naj bi ga zdaj prepustila drugim. Saj je bil njen dom, vse, za kar je živele. Tudi zaradi hlapca Mihe, ki je že tako dolgo živel pri hiši in ga zdaj na stara leta ni marala poditi stran, se je branila. Edina grenka misel, ki je bila z domom v zvezi, je bila smrt njenega moža, toda to se je zdaj umikalo že v pozabljenje. Toda Marija jo je potolažila. Obljubila je, da bo govorila z Andrejem in njegovo botro, da bo tudi Miha lahko prišel na novi dom. Saj res nima več

Sejmi

1. novembra: Kranj, Murska Sobota;
2. novembra: Cerkljica, Vitanje, Mirna;
3. novembra: Pišce, Zagorje ob Savi, Drovograd;
4. novembra: Konjice, Sv. Lenart pri Laškem;
5. novembra: Beltinci, Središče;
6. novembra: Brežice, Zabukovje, Vel. Lašče, Rečica ob Savinji, Vrhnika, Mengeš, St. Vid pri Stični, Sv. Križ pri Ljutomeru, Sv. Lenart v Slov. goricah, Jesenice na Gorenjskem, Nova Cerkev;
7. novembra: Kropa (samo za blago).

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s pristoje premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 24 do 24.10 Din;
- 1 nemško marko za 17.40 do 17.53 Din;
- 1 angleški funt za 214 do 216.50 Din;
- 1 ameriški dolar za 43 do 43.04 Din;
- 100 francoskih frankov za 145 do 147 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 151 do 152.50 Din;
- 100 italijanskih lir za 227 do 230 Din;
- Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 415 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8.74, nemški klirinski čeki pa po 13.90 Din.

Drobne vesti

Slaba trgateg v Haložah. Vinogradniki tožijo, da tako slabe trgatve, kakršna je bila letos v Haložah in v Slovenskih goricah, že dolgo niso imeli. Lahko si je zamisliti, kako hudo so zlasti prizadeti Haložani, ki se večji del preživljajo samo od izkupička za vino. Grozdje, ki so ga že pred tedni obrali, je imelo 12 do 14 stopinj sladkorja. Vinogradniki so morali mošt sladiti. Pri poznejši trgatvi se je pokazalo 18 do 21 stopinj. Cene moštu so povprečno po 2 din, jabolčnik pa je po dinarju liter. Staro vino je po 4 do 5 din, le sortirano je po 6 do 8 din. Slednjega pa je malo, a povpraševanje je znatno. Ker je letošnji pridelek padel na polovico pričakovanega, pričakujejo, da bodo cene z novim letom zrasle.

Zganja bo letos bolj malo, ker so povsod slive slabo obrodile. Tudi v Bosni. Večinoma so šle že sveže slive preko meje v tujino. Vzporedno so se dvignile tudi cene žganju. Povprečno se je podražilo za 25 par pri stopinji alkohola. Ponekod so začeli žgati žganje kar iz vina, ki je letos bolj slabe kakovosti.

došti moči, toda pri delu je priden in marsikje še zaleže za dva.

Naposled se je tudi Kačarica vdala in z žalostnim srcem pristala na njen načrt. Botra je zmogala.

Vesela je takoj sporočila Andreju svojo zmago.

Tako je bilo torej vse dogovorjeno. Zmehnili so se, da bo zaenkrat Kačarica še ostala doma, dokler se Andrej ne vrne od vojakov. Potem pa se bo začelo. Hišo bodo povečali in dvignili za eno nadstropje, Kačarjev dom pa bodo prodali. Kupca zanj ne bo težavno dobiti.

Drugi dan se je moral Andrej spet vrniti v Srbijo. Njegov dopust je že potekel in ni ga mogel podaljšati.

To pot slovo od njega ni bilo tako hudo. Saj ne bo več tako dolgo ostal tam doli. Nekaj mesecev bo hitro minilo v pričakovanju, potem pa pride čas, ko bo lahko za zmerom ostal doma. Za zmerom!

Huje pa je bilo Andreju. Zlasti zaradi otroka, ki se ga je bil že tako navadil, da se mu je zdelo, da brez njega ne bo mogel biti. Kako ga je pritiskal k sebi, ko se je poslovil od njega in kako se je otrok privajal k njemu, kakor bi bil čutil očetovsko bolečino.

Ko je sedel Andrej v vlak in se vozil po žrnih ravninah Slavonije, se mu je zdelo, da je sam, neskončno sam.

In če ne bi vedel, da ta pot ne bo več za dolgo, da se bo lahko kmalu vrnil, bi bil obupal.

Vendar je pa to žganje za okroglo 10 odstotkov cenejše kakor slivovka.

Cikorijine korenine so letos izredno veliko pridelali kmetje v okolici Bjelovarja, Križevcev, Cazme, Kutine in Pakraca. V primeri z drugimi pridelki lahko štejemo pridelek te korenine med najboljši. Tudi za pridelovalce pomeni ta pridelek svoje. Tovarne pokupijo takoj vse količine korenin in jih takoj plačajo.

100 dinarski bankovci ostanejo v prometu. Narodna banka je zvedela z več strani, da nekateri odklanjajo bankovce po 100 din z napisom »Narodna banka kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« in z datumom 30. novembra 1920, češ, da je ta bankovec zastarel. Narodna banka obvešča občinstvo, da tega bankovca ne bo vzela iz prometa in da imajo ti stotaki, prav tako kakor stotaki z napisom »Narodna banka kraljevine Jugoslavije« in z datumom 1. decembra 1929 še zmerom popolno zakonito plačilno vrednost. Obenem obvešča Narodna banka javnost, da je v prometu razen navedenih bankovcev po 100 din tudi še predvojni bankovec Privilegirane narodne banke kraljevine Srbije po 100 din z datumom od 5. januarja 1905 in da je samo ta stotak sklenjeno vzeti iz prometa, skrajni rok za njegovo zamenjavo pri Narodni banki je pa 22. julij 1938.

Novi 100 dinarski bankovci. Narodna banka bo dala 1. novembra v promet povečane stodinarske bankovce, ki se razlikujejo od dosedanjih samo po vodnem tisku. Pri dosedanjih v letu 1931. izdanih, se vidi v vodnem tisku slika kneza Miloša, dočim bo sedaj v vodnem tisku slika blagopokojnega kralja Aleksandra Uedinitelja.

Omejitev hmeljskih nasadov v Češkoslovaški. Kmetijskemu ministrstvu je bil predložen načrt zaradi omejitve hmeljskih nasadov, o katerem bodo v kratkem razpravljali na posebni konferenci. Načrt uredbe predvideva posebne ozire nasproti onim hmeljarjem, ki so že od leta 1932 zmanjšali nasade, kakor tudi nasproti manjšim in srednjim hmeljarjem. Upošteva tudi razmerje med površino hmeljskih nasadov posameznega hmeljarja in njegovo celotno orno površino, nadalje premoženjske razmere in zakupne pogodbe. V načrtu je končno predvidena neka odškodnina hmeljarjem za opuščene nasade.

Najnižje odkupne cene oljnatih plodov. Minister trgovine in industrije je odredil naslednje najnižje cene za oljnatih plodov:

ZA NOV DOM

Andrej se je ob pravem času vrnil k svoji četi. Njegov poveljnik, ki je bil z njim tako dober in mu je že večkrat pomagal, je moral iz listov zvedeti, kakšna usoda je doletela starega Podbregarja, Andrejevega očeta. Vsaj namignil je na to v pogovoru z njim. Zaradi tega je tudi Andreju prizanašal s težjimi deli in mu dajal prostega časa, kolikor je bilo mogoče.

Andrej je ta prosti čas izrabil. Lotil se je spet knjig, ki jih je bil prej za nekaj časa pustil, ko je imel dovolj drugih skrbi. Zdaj je imel sicer že dom in mu ni bilo več treba gledati s skrbjo v negotovo bodočnost, vendar pa se je še zmerom učil. Saj čas, ki ga človek za učenje porabi, ni vržen stran. Zlasti če bi ga človek sicer porabil za bog ve kakšne neumnosti.

Hitro so tekli meseci, čeprav se je zdelo Andreju, da se pomikajo dalje počasi kakor polž. Kmalu je prišel čas, ko je lahko že štel dneve, ki ga še ločijo od konca vojaščine.

Domov je pridno pisal. Zvedel je, da ima Kačarica že kupca za svoj in Marijin dom. Neki Američan je. Dolga leta je bil onkraj morja, zdaj pa se je vrnil domov in bi rad prebil na lastni zemlji starost. Znesek, ki ga ponujal, je velik, večji kakor pa se je Andrej upal misliti v najdržnejših sanjah.

Zvedel je tudi, da je bila pred kratkim dražba ostankov njegovega starega doma. Ker hiše ni bilo več, je šlo posestvo seveda za majhno ceno. Ljudi je odbijala od kupčije tudi misel na strašni konec, ki ga je bil doživel zadnji lastnik posestva. Vendar pa

repica 250, zeljna repica 260, seme od sončnic 160, beli mak 300, sezam 350, bučne koščice 220 in laneno seme 300 din za 100 kg.

DOPISI

NOVO MESTO. (Lukežev letni sejem.) Pripeljanih je bilo 2180 glav prašičev, 732 glav govedi in 29 konj. Kupčija za krave in vole (vprežno živino) je bila sicer zelo živahna, v ceni pa nespremenjena. Največ kupčij je bilo sklenjenih obče na čez, le malo rejernih volov na živo težo. Cena je bila povprečno od 3 din dalje, največ 5.75 din. Pri prašičih je cena nazadovala, ker primanjkuje krme, predvsem močnih krmil (koruze). Cena pri mladih od 50 do 120 din za 8 tednov starosti za komad. Pršutniki od 5 do 6 din, rejerni špeharji največ 7 din za kg žive teže.

METLIKA. (Sadjarska razstava.) Sadjarska podružnica v Metliki je priredila prejšnjo nedeljo v prostori ljudske šole lepo sadjarsko razstavo. Poudarjamo, da to ni bila samo sadna razstava, temveč razstava vsega, kar je v zvezi s sadjarstvom. Stene dvorane so bile okrašene s slikami sadnih vrst ter različni lepo izdelanimi lepaki. Na veliki mizi sredi dvorane je bila razstavljena literatura o sadjarstvu, modeli različnih vrst cepljenja, umetna gnojila, vse moderno sadjarsko orodje, med drugim tudi 2 škropilnici tukajšnje podružnice. Ker je letos v našem okolišu sadje le slabo obrodilo, ni bilo razstavljenega toliko sadja, kakor bi prireditelji želeli, vendar je razstava pokazala, da Bela Krajina v tem pogledu lepo napreduje ter prideluje lepe sorte sadja, posebno jabolk. Na dolgih mizah okrog dvorane je bilo razstavljenega mnogo sadja, največ seveda jabolk iz vsega okoliša, vmes seveda tudi hruške, grozdje, suhe slive in orehi. Tudi plemenit kostanj, pravi maron je dokazoval, da ni bil zaman trud, ki so ga v tem pogledu doprinesli pospeševalci naprednega sadjarstva. Razstavo je posetilo mnogo obiskovalcev, ki so se zelo pohvalno izražali o njej. Za ureditev so se posebno trudili g. Ambrož in Starec od sreskega načelstva v Črnomlju, nadalje člani tukajšnje podružnice gg. Trček, Šuklje, Bračič in Papič. Vso pohvalo zasluži tudi metliško učiteljstvo, ki je v nemali meri pripomoglo, da je dosegla razstava tako lep uspeh.

je bil izkupiček tolikšen, da so bili plačani vsi dolgovi in da je še nekaj ostalo.

Tako se je torej doma razvijalo vse tako, kakor si je Andrej le mogel želeli.

Tudi njegova mati se je že nekoliko potolažila. Zvedela je že o pogrebu svojega moža. Takrat so jo oblike solze, potem pa je stisnila ustnice.

Drugi dan je šla na njegov grob. Pozno zvečer se je šele vrnila na novi dom, toda tako mirna, da sta se Marija in botra kar čudili.

Tudi Ivanček je rasel v pravega korenjaka. Zdaj, ko je že malo hodil, je bilo treba neprestano paziti nanj. Nikoli ga niso smeli popustiti izpred oči, tako živ je bil. Ko je Andrej to bral, mu je postalo tolo pri srcu. To je njegova bodoča sreča, sreča, ki jo je tako dolgo klical in tako hrepenel po njej...

Vsak dan je hodil izpraševati, ali je zanj kaj pošte. Če je prišla, je bil vesel, drugače pa se mu je zdel ves dan pust in prazen. In z vsakim dnevom, ko je šla njegova vojaščina h kraju, je bilo huje.

Minila je zima. Mrzla je bila in dolga. Prišla je že nova pomlad, vsa mlada in lepa. Ozeleneli so že griči okoli vojašnice. Andrej je vedel, ko bodo čisto ozeleneli, pojde od tod in nikoli več se ne bo vrnil. Nikoli več!

Za novo hišo si je sam napravil načrte. Prostore bo razdelil tako, da bo lahko vsak na svojem. In premišljeval je, ali bi dokupil še kos gozda, na tisti strani, ki gre proti Zabukovju. Tam, kjer se je tolikokrat poslovil od Marije.

(Dalje.)

Domače novosti

* Olajšava za naše sezonske delavce v Nemčiji. Zveza delavcev v Murski Soboti je bila obveščena, da je nemška vlada našim sezonskim delavcem v Nemčiji dovolila pošiljati odslej svoje prihranke domov v večjem iznosu. Doslej so smeli sezonski delavci pošiljati svojim družinam le po 10 mark na mesec. Ta znesek je bil sedaj povišan na 40 mark. Tudi za vse pretekle mesece v tem letu, kolikor so jih prebili v Nemčiji, bodo smeli poslati svojim družinam še po 30 mark. Sezonskih delavcev je v Nemčiji okrog 3.500 in bo smel vsak izmed njih naknadno poslati svojcem po 1000 do 3.500 din.

* **Obljuba kmetijskega ministra.** Na živino-zdravniškem kongresu v Novem Sadu je govoril tudi kmetijski minister Stanković. Med drugim je izjavil, da bo v novem državnem proračunu poskrbel za potrebne kredite, da bodo lahko v prihodnjem proračunskem letu zasedena vsa živinozdravniška mesta v državi. Povečal bo tudi postavke za stvarne izdatke, s čimer bo omogočeno, da bodo državni živinozdravniki šli lahko mnogo več med ljudstvo, kakor so mogli doslej.

* **Kontrolna služba na vseh cestah v Sloveniji.** Uprava policije v Ljubljani opozarja odslej vso javnost, da je uvedla cestno kontrolno službo po vseh cestah dravske banovine iz razloga, da se že enkrat upostavi red na naših cestah sploh in pa da se tako vsaj delno preprečijo vedno bolj in bolj množične prometne nesreče. Cestne kontrolne patrulje že poslujejo na motornih kolesih ter imajo nalog, da vsak tudi najmanjši zapaženi prekršek cestnega reda prijavi v strogo kaznovanje. Zato naj vsi vozniki z motornimi ali vprežnimi vozili kakor tudi kolesarji in pešci začno resno upoštevati in se točno pridrževati predpisov cestnega reda, predvsem naj pa vozijo tako, da bo promet na cestah neoviran in varen.

* **Novo postajališče.** Preteklo nedeljo je bila ob prihodu prvega popoldanskega kamniškega potniškega vlaka izročena prometu nova železniška postaja v Grobljah.

* **Slovenec izumil leteče kolo.** Iz Sarajeva poročajo, da je izumil rudar Ivan Zajc iz Slovenije leteče kolo. Kolo ima krila kakor letalo in tudi propeler, samo da ne žene propelerja motor, temveč kolo samo. Leteče ko-

lo tehta 50 kg. Zajc pravi, da s svojim kolesom še ni letal, pač pa upa, da se mu bo to kmalu posrečilo.

* **Gozd grofa Attemsa je prodajal.** Pred mariborskim sodiščem se je zagovarjal 25-letni delavec Maks Kapelari iz Makol, ki je ponudil Ivanu Sautnerju v Slov. Bistrici v prodajo 7 oralov svojega gozda. Ko si je Sautner hotel gozd ogledati, ga je Kapelari peljal v gozd grofa Attemsa ter mu ga pokazal kot svojega. Skoro bi bilo že prišlo do kupčije, ko pa je zahteval Kapelari 5000 din kot aro, je Sautner le nekoliko podrobneje razgledal gozd ter je našel na nekaterih posekanih drevesih Attemsov žig. S kupčijo ni bilo nič, pač pa je bil prodajalec tujega gozda ovađen ter je dobil sedaj pred sodiščem 20 dni zapora.

* **Žrtev podivjanosti.** Delavec Blaž Zupančič iz Koprivnice je postal žrtev grdega divjaštva nepoznanih zlikovcev. Zupančič se je vračal ponoči domov, pa je srečal tri nepoznane mlajše fante, ki so bili vinjeni. Začeli so ga zmerjati in ker se za njihova izzivanja ni zmenil, so ga napadli, ga obdelali z noži in palicami tako, da so mu prebili lobjanjo ter strli prsni koš. Potem so ga tako poškodovanega zvezali in ga vrgli v klet posestnika Filipa Kolarja. Tu je nesrečneža naslednjega jutra našel lastnik kleti že nezavestnega. Naložili so ga na voz ter ga prepeljali v bolnišnico.

* **Mladeniči rekruti,** ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve, skrajšanega roka službe, čimprejnjega vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pokoju, koncesionarna pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 dinarjev.

* **S sekiro mu je presekala stegno desne noge.** V St. Janžu na Vinski gori se je vnel prepir med 52-letnim posestnikom Javornikom Blažem in nekim drugim moškim. Prepri je dovedel do dejanskega spopada, v katerem je omenjeni moški udaril s sekiro Javornika in mu presekala stegno desne noge. Javornika so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Neprevidna otroška igra.** 14 letni posestnikov sin iz Kicarja je nekje iztaknil flobertovko, s katero je hotel zastrašiti svojega tovariša, 12 letnega posestnikovega sina Arnuša Antona. Flobertovka pa se je nenadoma

sprožila in kroglja je zadela Arnuša v prsi ter ga nevarno ranila. Bil je prepeljan v bolnico, kjer je bil takoj operiran.

* **Iskra iz peči zanetila posteljo in hišo.** Tih pod Pohorjem blizu Wutejeve domačije je imel v Radvanju malo hišico delavec Franc Gregorin. Ker sta mož in žena odšla po opravkih, so ostali otroci sami. Iz zakurjene peči je nenadno preskočila iskra na posteljo in je začela tleti, in kmalu je bila v ognju, a prestrašeni otroci so zbežali na prosto. Med tem je plamen zajel vso opravo in hišica je bila takoj nato v ognju. Požar je uničil skromno domačijo, še predno so mogli sosede na pomoč. Škoda znaša nad 10.000 din.

* **Poškodbe pri mlatilnici se zadnji čas vrstijo.** 18 letni dninar Ivan Koše iz Polenškaka je bil zaposlen pri parnem mlatilnem stroju. Pri naglem delu je prišel z levico v stroj, ki mu jo je razmesaril. In drugi dan so za njim pripeljali v bolnišnico 28 letnega viničarja Antona Švajgla iz Placerja. Tudi ta je zašel z levico predaleč v stroj in mu je zmečkalo prste.

* **Rokomavhi odnesli dva soda mošta.** V vinski klet trgovca Ivana Andrašiča iz Maribora, ki ima svoje posestvo v Smolinčih v Slov. gor., so vdrlil neznan rokomaš in odnesli dva soda vinskega mošta. Trgovec trpi radi tega din 2000 škode. Aretirali so dva delavca, ki sta bila za čas trgatve zaposlena pri Andrašiču.

16

Arthur Conan Doyle:

Maščevalci iz Indije

Pozneje pa je obveljalo naziranje, da prehitra smrt onemogoči grešniku, da bi spoznal velikost svojega zločina. Zato se je odredilo, da se prepušča maščevanje najbližjim učencem umorjenih svetnikov. Ti učenci lahko po mili volji podaljšajo ali skrajšajo rok in kazen ali takoj izvrše ali pa ob kakšni bo- doči obletnici zločina.

Zakaj se mora kazen izvršiti ta dan, vam ni treba vedeti. Zadostuje, da ste morilec Gulaba Šaha, trikrat blagoslovljenega, in da sem jaz najstarejši izmed njegovih treh učencev, ki nam je naročeno maščevanje. To je zakon, ki se prav tako ne da izpremeniti, kakor vam ne bo mogoče uiti. Prej ali slej pridemo k vam in bomo terjali od vas življenje kot za- doščanje za življenje, ki ste ga uničili.

Enaka usoda bo zadelo bednega vojaka Rufusa Smitha. Čeprav je ta manj kriv kakor vi, vendar zasluži isto kazen, ker je svojo grešno roko položil na Budovega izvoljenca. Če se vam bo rok podaljšal, se bo to zgodilo le zato, da boste imeli dovolj časa za kesanje in za spoznavanje vse teže vaše kazni. Da ne boste nikdar pozabili, kakšna usoda vas čaka, vas bo naš zvon — naš zvon strahov, ki je ena izmed naših mističnih skrivnosti — stalno opominjal in spominjal, kaj se je in kaj se bo zgodilo. Podnevi in ponoči ga boste poslušali. Mene ne boste več videli, prekleti, do dneva, ko pridemo po vas. V strahu in grozi boste živeli in neprestano pričakovali kazni, kar je hujše kakor smrt sama!

Z grozečim gibom roke se je neznanec obrnil in šel iz šotora v temo.

V tistem trenutku, ko je tujec izginil, sem se zbudil iz otopelosti. Skočil sem s postelje, planil proti vhodu v šotor in začel gledati v temo. Stražni vojak, naslonjen na puško, je stal nedaleč proč od šotora.

»Ti, pes,« sem zaklical po hindostansko, »zakaj si dopustil, da me je tujec nadlegoval?«

Mož je osupel strmel vame.

»Ali je kdo motil sahiba?« je vprašal.

»Prav tale trenutek!« sem vzkliknil. »Ti si ga moral vendar videti, ko je šel iz šotora!«

»Sahib se moti!« je odgovoril vojak spoštljivo, a odločno. »Stal sem tu že celo uro, a nisem nikogar videl.«

Vznemirjen sem razmišljal, ali ni vsa zgodba morda plod domišljije, razbolele se zaradi razburiljivega boja. Tedaj pa me je prese- netil nov čudež. Nad mojo glavo je zdajc zazvenel oster glas, podoben žvenku, ki nastane, če trkneš ob prazen vinski kozarec, samo močnejši je bil. Pogledal sem okoli sebe, a nisem ničesar opazil. Skrbno sem preiskal vso notranjost šotora, a nisem mogel odkriti vzroka čudnega glasu. Ker sem bil preveč utrujen, sem naposled opustil reševanje uganke, se vrgel na posteljo in kmalu močno zaspal. Ko sem se drugo jutro zbudil, sem

že hotel vso zgodbo pripisati domišljiji; toda komaj sem bil vstal, je spet zazvenel skrivnostni glas prav tako razločno in ostro kakor ponoči.

Odkod je prišel ta glas in kaj ga je povzročilo, presega mojo pamet. Ali so grožnje neznanca vendarle resne in je to svarilni zvon, o katerem je govoril? To vendar ni mogoča. A nastop tujca je bil nepopisno učinkovit. Opisal sem vso to zgodbo, kolikor sem mogel natančno, a bojim se, da vendarle nisem česa pozabil. Kako se bo to končalo? Chamberlainu in Elliotu nisem ničesar povedal. Pravita mi, da sem bled kakor strah.

Zvečer. Govoril sem s topničarjem Rufusom Smithom, ki je bil starca udaril s puškinim kopitom. Tudi ta je doživel podobno in enako slišal zvonec. Kaj pomeni vse to? To je blazno!

10. oktobra (štiri dni pozneje). Bog nam bodi milosten!«

Ta jedrnatih stavek zaključuje dnevnik. Zdi se mi pa, da ta stavek bolj kakor ves ostali dnevnik govori o uničenih živcih in zlomljeni duševni sili. Dnevniku je bil priključen kratek pripisek, ki ga je general Heatherstone napisal očitno šele pred kratkim.

»Od onega dneva do danes,« se je začel pripisek, »nisem mogel pobegniti tistemu groznemu zvoncu. Čas mi ni prinesel olajšave, ker se zvonca nisem mogel navaditi. Nasprotno, z leti sem zmerom bolj izgubljal odporno silo in moji živci so čedalje bolj pešali. Uničen sem na duši in telesu. Živim v nekakem večnem strahu in čakam na osvovljeni zvon. Bojim se govoriti z ljudmi, da bi jim ne izdal svojega bednega stanja. Moje edino upanje je grob. Bog ve, da bi rad umrl, a ven-

* **Zrtev predrznega šoferja.** 62 letni posestnik Ivan Petek iz Cvetkovec se je vračal s polja domov z vozom, polnim pridelkov. Bila je že tema, ko mu je po cesti nenadno privozel nasproti neki avto. Potisnil je Petkov voz v cestni jarek, pri čemer si je Petek zlomil desno nogo. Pa se je šofer še razburil, planil nad Petka in ga je neusmiljeno premlatil po vsem životu. Nato je brezskrbni šofer oddiral z avtom dalje in ga zasleduje orožništvo. Petek je kričal na ves glas na pomoč, da so prihiteli vaščani in ga zapeljali v bolnišnico.

* **Knjige Vodnikovove družbe** so najprimernejši in najcenejši književni dar, ker vam za borih 20 dinarjev nudijo obilo duhovnega užitka in sodobne izobrazbe. Čitatelji »Domovine«, ne odlašajte s pristopom v krog Vodnikovcev.

* **Krave mu je prodal.** Trгоvec Plavšak iz Kostivnice je prijavil orožnikom, da je pretekli teden izročil nekemu posestniku v Radvanju v rejo dve kravi v vrednosti 1500 dinarjev. Ko pa se je danes zgledil pri omejenem posestniku, je zvedel, da krav ni več, ker jih je posestnik medtem že prodal. Ker mu pa denarja za prodane krave ni hotel izročiti, je zadevo prijavil oblastvom.

* **Avtomobilska nezgoda.** Na Hajdini pri Ptuj se je na križišču državne in banovinske ceste v bližini gostilne Graher pripetila oni dan huda avtomobilska nesreča. Iz Maribora proti Ptuj se je peljala v svojem avtomobilu gospa Laura Schiedbachova, ki je avtomobil tudi sama šofirala, v nasprotni smeri pa je privozil osebni avtomobil last veleindustrijalca Westna iz Celja. Ker je tu velik ovinek, se je avtomobil g. Westna z vso silo zaletel v osebni avtomobil gospe Schiedbachove, v katerem so bili razen nje še dr. Rudolf Gmeiner in njena kuharica Zofija Krasser. Sunek je bil tak močan, da je avtomobil zaneslo v obcestni jarek, vse potnike pa je vrglo iz avtomobila, da so obležali težko poškodovani izvzemši dr. Gmeinerja, ki je odnesel le lažje poškodbe. Gospa Schiedbachova in kuharica Krasserjeva sta dobili nevarne poškodbe na glavi in so jih takoj prepeljali z reševalnim avtomobilom v bolnico v Maribor. Na obeh straneh je škoda na avtomobilih nad 40.000 din. Kdo je zakrivil nesrečo, bo dognalo sodišče.

* **Sodba zaradi znanega velikopoteznega tlhotapstva preprog.** Finančno ministrstvo je potrdilo sodbo beograjske finančne direkcije

v zadevi Aleksandra Bodija in njegove družbe. Ivan Nečajev, dr. Aleksander Bodi in njegova soproga Lidija morajo plačati vsak po 5.671.375 din kazni poleg rednih dajatev in sodnih stroškov. Pajo Glück mora plačati 1.399.294 din, Danko Bathory 3.003.807 din in Nikola Miljutin 3000 Din, ker je oviral preiskavo.

* **Pod vozom.** Na Rezani pri Gomilskem je padel pod težko naložen voz 45-letni posestnik Topovšek Vinco. Kolo je šlo čezenj in je dobil težje notranje poškodbe.

* **Strahovalci Slovenskih goric na varnem.** Okoli Sv. Jurija v Slovenskih goricah in Partinju so v zadnjem času strahovalci kmetstvo prebivalstvo drzni vlomilci, pred katerimi ni bilo nič varno. Sedaj pa se je posrečilo orožnikom, da so izsledili veččlansko tatinško in vlomilsko tolpo, ki so jo tvorili izključno mladoletniki od 15 do 17 let. Pri zasliševanju se je ugotovilo, da so prodajali ukradeno blago, izkupiček pa zapravili. Priznali so vlome pri posestniku in gostilničarju Ivanu Cafu pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah, pri mlinarju in posestniku Fridriku Kranerju v Jurjevskem dolu in Alojziju Knupležu v Partinju. Pod teži dokazov in obremenjevalnih okoliščin so aretirani osumljenci navedene vlome priznali in bo poslednjo besedo izreklo tukajšnje sodišče.

* **S srno ga je zamenjal.** V nekem gozdu pri Sušju v okolici Ribnice na Dolenjskem je prišlo do nesreče, ki je domala zahtevala življenje Jakoba Ambrožiča iz Sušja. Ambrožič je v gozdu grabil listje, Peter iz Dolenjih Lazov pa je z lovsko puško iskal divjačine tam okrog. Ko je med drevjem zapazil Ambrožiča, ga je v pregoreči lovski vnemi zamenjal za srno in sprožil. Ambrožič je dobil strel v nogo, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

* **Velik požar** je nastal nedavnega večera pri posestniku Kotniku v Starem trgu pri Slovenjgradcu. Prav naglo je zajel hišo in gospodarska poslopja. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Slovenjgradca, Starega trga in Podgorja. Vneto so se trudili pozno v noč, a niso mogli kaj prida rešiti. Kakor je bilo ugotovljeno, je požar nastal zaradi tega, ker so se vnele saje v dimniku. Na vso nesrečo je bila na podstrešju poleg dimnika nakopičena slama, ki se je seveda lahko ob prvi iskrji vžgala. Škoda je velika.

* **Z drvečega avta je skočil.** Vozlič Ivan posestnik in zidar iz Grljč nad Medvedjim selom, je šel proti Šmarju pri Jelšah, kjer je delal pri zgradbi nekakega poslopja, na so ga

našli v bližini Šmarij na cesti brez zavesti. Vozlič je skočil s tovornega avtomobila, ko se je peljal proti Šmarju. Pri padcu si je prebil lobanjo in dobil hude poškodbe po vsem telesu.

* **Huda prometna nesreča** se je zgodila pred postajo Poljčane. Tokšta Janez, vojak, se je peljal na dopust. Moral bi v Grobelnem prestopiti v drug vlak, da bi se peljal v Smarje, odkoder je bil doma. Tokšta je v zadnjem trenutku zapazil, da se vlak že pomika proti Poljčanam in da je pozabil izstopiti. Da bi mu ne bilo treba hoditi peš s Poljčan, je skočil pred postajo Poljčane z vlaka. Pri skoku pa je tako nesrečno padel, da si je prebil lobanjo. Izstopili so mu tudi mali možgani.

* **Pretep pri kupčiji.** V ljubljansko bolnišnico so pripeljali 36 letnega posestnika Franceta Strežka iz Sapa pri Šmarju na Dolenjskem, ki se je s posestnikom Jakobom Kastelcem pogajal za nakup slame, pa je prišlo do prepira med njima. Kastelic se je tako razburil, da je pograbil gnojne vile in z vso silo udaril Strežka po glavi. Strežek se je pri priči zgrudil v nezavest. Zdravniki so ugotovili, da ima počeno lobanjo.

* **Smrt pod avtom.** Oni dan sta se vračala posestniški sin Ploj Ludvik iz Ljutomer pri Gornji Radgoni ter delavec Ščavničar Franc iz Gor. Radgone na svojih dvokolesih proti domu. Oba sta vozila vstric in po levi strani. V medsebojnem razgovoru sta preslišala signal avtomobila ravnatelja slatinskega zdravilišča, ki se je vračal iz Gor. Radgone. Avto je zavozil tik ob rob ceste, toda nesreče ni mogel preprečiti. Zajel je Ploja in ga potegnil s kolesom vred pod kolesa avtomobila. Težko ponesrečenega in z zlomljeno nogo so Ploja odpremili v bolnišnico, kjer je po poškodbam podlegel. Ščavničar je dobil lažje poškodbe.

* **V 25 m globok vodnjak skočila.** Iz Slovenske Bistrice nam poročajo o žalostnem dogodku ki se je odigral v Brinju pri Slovenski Bistrici. Oskrbnik Vromacherjevega posestva v Brinju je opazil zraven 25 m globokega vodnjaka, ki leži na hribu, tuje ženske čevlje. Pogledal je v vodnjak ter je prestrašen obazil na vodi nekaj temnega. Poklical je domače in sosede, prinesli so vrvi in eden od njih se je spustil v globino. Dognal je da je temen predmet, ki ga je bilo videti z vrha, truplo utopljene ženske. Privezal je truplo na vrv ter so utopljenko nategnili iz vodnjaka. Spoznali so v njej 40 letno Marijo Pušnik iz Brinja. Pred tremi tedni se ji je omračil um, pa je izvršila samomor s skokom v vodnjak

dar sem vsakokrat, kadar se bliža peti oktober, napol blazen od strahu le zaradi tega, ker ne vem, kakšno strahotno usodo mi pripravljajo. Štirideset let je minilo, odkar sem bil umoril Gulaba Šaha, in štiridesetkrat je šla vsa groza smrti preko mene, ne da bi bil deležen odrešilke smrti. Ne vem, v kaki obliki me bo doletela usoda. Zatekel sem se v to samotno pokrajino in se obdal z ograjo, ker me nagon v mojih slabih trenutkih sili, naj kaj storim v obrambo samega sebe, vendar prav dobro vem, da je vse brez koristi. Indijski maščevalci morajo zdaj kmalu priti, ker sem ostarel in jih lahko narava prehití, če se ne bodo podvivali. Sam sebi sem dolžen spoštovanje za to, ker se nisem usmrtil z modro kislino ali pa se vdal uživanju opija. Noben mož na svetu ne sme zapustiti svojega mesta, dokler ga ne pokličejo pristojna oblastva. Vendar pa sem se izpostavljaj raznim nevarnostim. V siški in sipojski vojni sem storil vse, kar sem lahko napravil, da bi se srečal s smrtjo. Toda ni se me usmili, med tem ko si je izbrala marsikaterega mladeniča, za katerega je bilo življenje še polno cvetja. Deležen sem bil mnogih odlikovanj, ki so izgubila zame vsako mikavnost.

Božja previdnost mi je dala zvesto, dobro ženo, ki sem ji bil pred poroko pripovedoval o svoji grozni usodi, a je v svoji plemenitosti pristala na to, da bo nosila z menoj mojo usodo Polovico bremena je vzela z mojih ram, dobra duša. Njeno življenje je od tega bremena uničeno. Moja otroka sta mi tudi bila v tolažbo. Mordaunt ve vse, odnosno skoro vse. Gabrieli smo prikrivali, čeprav nismo mogli preprečiti, da ne bi mogla videti, da nekaj ni v redu. Želel bi, da se to poročilo

pokaže gospodu dr. Johnu Easterlingu v Stanvaerju. On je pri neki priložnosti slišal ta mučeniški zvon. Moja zgodba mu bo dokazala, da sem govoril resnico, ko sem mu rekel, da je na svetu še mnogo modrosti, ki še niso našle poti v Anglijo.

John Berthier Heatherstone.*

Jutro je že bilo, ko sem prebral to čudno zgodbo, ki sta jo moja sestra in Mordaunt Heatherstone napeto poslušala. Skozi okno smo mogli videti, kako so bledele na nebu zadnje zvezde in se je na vzhodu porajala siva svetloba.

Kmet, ki je imel slednega psa, je prebival nekaj milj od nas. Bil je torej čas za odhod. Mordaunt in jaz sva naročila Estheri, naj vso zgodbo na svoj način pove mojemu očetu, natlačila žepa z živili in nastopila žalostno pot.

Ko sva šla, je bilo še toliko temno, da nama je bila pot čez močvirje težavna. Postajalo pa je čedalje svetlejšo in ko sva dospela do Fullertonove kočje, je bil že svetel dan.

Kljub rani uri je bil Fullerton že pokoncu in na delu, kajti wigtownski kmetje vstajajo zgodaj.

Obrazložila sva mu na kratko svojo namero in pogodili smo se, da nama posodi psa. Razen tega se je ponudil, da pojde tudi sam z nama.

V želji, da bi vso zadevo prikril, se je Mordaunt protivil temu predlogu; jaz pa sem ga opozoril, da niti ne slutiva, kaj naju čaka, zaradi česar da bi bilo umestno, če bi naju spremljal močan možak. Razen tega da bi se nama morda upiral tudi pes, če bi ne šel z njim njegov gospodar. Moje dokazovanje je zmagalo in kmet je lahko šel z nama.

Med psom in gospodarjem je obstajala nekaka podobnost. Kmet je imel čopaste, rumene lase in kuštravo brado, a pes je pripadal dolgodlakastemu, kuštravemu plemenu in je bil videti kot živo povesevo prediva.

Med potjo do cloombrskega gradu nama je Fullerton pripovedoval o pretkanosti in ostrem nosu živali. Njegove pasje zgodbe pa niso imele hvaležnih poslušalcev, zakaj moje misli so se pečale samo s čudnimi dogodki, ki sta nam jih povedala generalov dnevnik in njegovo zadnje pismo, a Mordaunt je korakal naprej z žarečimi očmi in vročičnimi lici ter ni bil sposoben misliti na kaj drugega kakor na to, kako bi bilo mogoče le še rešiti očeta. Vsakokrat, kadar smo bili na vrhu kakšnega grička, sem ga videl, kako se je plašno oziral okrog v upanju, da se bo morda kje pojavil oče. Toda na vsem razsežnem močvirju ni bilo žive duše. Vse je bilo mrtvo, tiho, zapuščeno.

Naš obisk gradu je trajal le kratko časa, kajti vsaka minuta je bila dragocena.

Mordaunt je planil v hišo in se je vrnil s staro suktnjo svojega očeta. Suktnjo je izročil Fullertonu, a ta jo je dal povohati psu. Mordaunt žival je potisnila nos v oblacilo, stekla potem cvileč vzdolž drevoreda, se spet vrnila, ponovno povohala suktnjo, nato pa zmagovalno z vzdignjenim repom zalajala v znamenje, da je našla sled. Kmet je privezal psu dolga vrvca na ovratnik, da bi nam žival ne pobegnili, potem pa smo šli za sledjo. Pes pred nama je vznemirjen vlek za seboj svojega gospodarja.

Pot je držala nekaj sto korakov vzdolž državne ceste. Potem pa smo prišli skozi nek-

* **Smrt v vreli vodi.** Usodno se je ponesrečil pri Gor. Lendavi 2-letni Silvester Rogač. Oče je odšel iz hiše po opravkih, mati je ležala bolna v postelji, mali Silvester pa se je igral poleg služkinje v kuhinji, ki je na štedilniku grela velik lonec vode za perilo. Ko je lonec z vrelo vodo postavila na tla, je nesreča hotela, da je fantku spodrsnilo ter je padel na glavo v vrelo tekočino. Posledice so bile strašne. Dekla ga je vsega do kosti opečenega potegnila iz vode ter je meso z mallega nesrečnika kar v kosih odpadalo. Umril je čez nekaj minut.

* **72 kokoši ukradli.** Pred sodiščem se je zagovarjala drzna trojica povsem mladih tatov, ki so vlamljali v kurnike posestnikov v okolici Šardinja ter jim odnesli nič manj kot 72 kokoši in 2 purana. Najstarejši je dobil 6 mesecev strogega zaporja, drugi 4 mesece, tretji pa je bil samo posvarjen.

* **Slaboumna mladenka zažgala poslopje.** V Zgornjih Stočah je nedavno noč trikrat pričelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Franca Preglja. Dvakrat so ogenj pravočasno zapazili in katastrofo preprečili. Tretjič je hiša zgorela. Škode je 30.000 dinarjev. Orožniki so ugotovili, da je zažgala slaboumna hčerka vaškega čevljarja.

BLAZNIKOVA »VELIKA PRATIKA«

za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnikova nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12, dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdanj.

* **Rdeči petelin.** V Starošincih na Dravskem polju je požar uničil gospodarsko poslopje posestnika Matevža Mesariča, ki trpi radi ognja nad 20.000 din škode. Požar je nastal radi pokvarjenega dimnika.

* **Iskra iz dimnika** je v Dragovču pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah upepelila gospodarsko poslopje posestnika Karla Brumna in znaša škoda okoli 15.000 din. Požar je nastal radi tega, ker je iskra iz dimnika padla na pokvarjeno slamnato streho.

* **Strahovit padec s stolpa.** V Golobincih so trije delavci popravljali stolp pravoslavne cerkve. Naenkrat pa se je vlomil oder in vsi trije so se hitro oprijeli vrvi. Viseli so na njej in vpili, toda kdo jim je mogel tako hitro prispeti v višavo na pomoč, ker tako dolgih lestev ni v vasi. Prizori so bili strahotni. Nesreča je še hotela, da je kladevce padlo zidarju Lazarju Tomiču na glavo in je siromak nezavesten treščil 35 m globoko

na trda tla. Bil je še živeljenju, ko so ga spravili v bolnišnico, toda tam je izdihnil. Ostala dva, ki sta bila na vrvi že popolnoma izčrpana, so po dolgem naporu spravili skozi lino na varno.

* **Z najdenim denarjem kupil kolo.** Iz nekega ljubljanskega vzgojevališča je te dni pobegnil 12 letni gojenec, ki se je kasneje vozil okrog s kolesom, za kar so zvedeli njegovi tovariši. Preiskava je dognala, da je dečko že pred dnevi našel nekje na ulici v časopisni papir zavitih 1000 din in si kupil kolo pod roko za 800 din. Ko so dečka prijeli in ga zaslišali, je se vse priznal, ni pa še znan dotični, ki je denar izgubil.

* **Po nesreči jo je skupila v Zagrebu brezposelna služkinja Helena Šmit iz Celja.** Ko je korakala v Zagrebu preko Ozaljske ulice, je izza hrbtna pritekla s samokresom v roki neki moški, pred njim je pa tekla neki mlajši fant. Ko je padel strel, se je zgrudila Šmitova, zadeta v hrbet. Policija je potem ugotovila, da je streljal delavec Josip Ivko, strel pa je bil namenjen nekemu dijaku. Ivko je bil šele kratek čas poročen. Pri njem je stanoval tudi gimnazijec Andrej. Brez stvarnega vzroka se je Ivka prijelo ljubosumnje, da je doma povzročal stalne prepire in kravale. Včeraj je začel brez vsega tensti ženo in groziti dijaku, da bo obadva ubil. Ko ga je dijak videl besnega, je pobegnil na cesto, vendar je Ivko s samokresom v roki stekel za njim in na cesti tudi sprožil. Strel je pa zadela služkinjo Šmitovo, dočim je preganjani dijak odnesel zdravo kožo. K sreči je rana Šmitove manj nevarna.

* **Štiri lepe in zanimive knjige za 20 dinarjev.** Odpovej se, dragi čitatelj, skromnemu izdatku za bežne zabave, pa boš imel v drugi polovici meseca novembra obilo veselja razvedrila in zadovoljstva s knjigami Vodnikove družbe. Prijavi se takoj za člana, da ne zamudiš prijavnega roka.

* **Zadnja pot rudarja trpina.** Iz Šaleka pri Velenju nam pišejo. Prejšnji tork smo spremlili od hiše žalosti k večnemu počitku splošno priljubljenega rudarja Vinka Janežiča, ki se je ponesrečil v velenjskem rudniku 19. januarja, ko ga je podsula debela plast premoga in ga tako strašno poškodovala, da ni bilo upanja na trajno okrevanje. Osem mesecev je prebil v celjski bolnišnici, poslednji mesec pa na svojem domu, kjer je naposled mirno zaspal v starosti 48 let. V žalnem sprevodu so šli uradniki rudnika, rudarji z zastavo, sorodniki in ostalo občinstvo. Pevci

so zapeli ob grobu žalostinko. Zahvala velja vsem, ki so z največjim sočutjem nudili trpečemu možu svojo pomoč, da je lažje prenašal grozne muke. Naj mu bo ohranjen lep spomin!

* **Prijet tat motorja.** Pod tem naslovom smo poročali v našem listu 12. avgusta, da je Valentin Prestopnik doma iz Notranjih goric, ob koncu prejšnjega meseca spet prestopil mejo med svojim in tujim blagom in poneveril v Trziču Martinu Ščurku motorno kolo. Naglo se je odpejal proti Kranju, se tam v diru zaletel v Kostanj in si je pri padcu zlomil roko, ranil koleno ter dobil še druge poškodbe. Moral je v bolnišnico, motor pa je moral poslati k mehaniku. Te dni pa je Prestopnik toliko okreval, da so ga odslavili. Komaj pa je prestopil prag bolnišnice, pa ga je že zagrabil stražnik in ga odvedel na policijsko upravo, kjer je Prestopnik priznal svoj greh. — Nedavno pa je sodno oblastvodnalo, danimapovoda zakazovanje Valentina Prestopnika, ker je preiskava ugotovila, da mu je Martin Ščurk motorno kolo posodil. S tem radi popravljamo našo prvotno vest, da ne bo trpelo dobro ime Valentina Prestopnika.

* **Po 12 letih zopet požar ...** Ogenj je zajel Kitnerjevo gospodarsko poslopje v Marenbergu in ga vpepelil. Zgorelo je seno slama in drugi pridelki ter mnogo drv, dočim se je skladišče hmelja posrečilo obvarovati pred požarom. Gasilci iz Marenberga, Vuhrada in Mute so preprečili večjo požarno nevarnost. Zanimivo je, da ni bilo v Marenbergu od l. 1925. nobenega požara.

* **Tečaj za avtogeno varjenje.** Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI priredi v Ljubljani konec novembra t. l. tečaj za avtogeno varjenje, ki bo trajal 13 dni. Namenjen bo predvsem varilcem, ki so že izvežbani da se v tej stroki še izpopolnijo. Praktične vežbe in predavanja ob spremljevanju slik v filmu in diapozitivih bodo ves dan. — V primeru pa, da bi interesi želeli začetniški tečaj, jim bo zavod ustregel in ga priredil namesto dopolnilnega. Za nabavne stroške varilnega materiala se bo pobirala odgovarjajoča odškodnina. — Vabimo mojstre in pomočnike kovinarske stroke, ki bi želeli obiskovati tečaj, da se prijavijo s točnim naslovom pismeno na zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani. Navedejo naj, ali žele posežati dopolnilni ali začetniški tečaj.

prehod z grmičjem na močvirje, čez katero smo korakali v ravni črti proti severu.

Solnce je stalo zdaj visoko na nebu in vsa pokrajina od modrega, svetlikajočega se morja do škrlatnih gor je bila tako sveža in prijazna, da smo si težko predstavljali, kako žalostna je bila naša pot. Sled je morala biti zelo razločna, zakaj pes ni niti za trenotek okleval, temveč je čedalje hitreje vlekel svojega gospodarja, spričo česar se nismo utegnili niti pogovarjati.

Na nekem mestu, ob majhni reki smo za nekaj minut izgubili sled, toda naš pasji zveznik jo je s svojim ostrim nosom kmalu spet našel na drugi strani in ji sledil čez močvirje, na katerem ni bilo nobene poti, lajajoč in cvileč od vneme.

Ce ne bi bili vsi urnih nog in dobrih pljuč, bi ne bili mogli zdržati dolge poti po grudastih tleh, kjer nam je zdaj pa zdaj segla prapot do pasu.

Kar se je mene tikalo, nisem najmanj slutil, kje bi mogel biti konec našega zasledovanja. Spominjam se, da so bile moje misli polne najčudnejših in razrazličnejših domnev.

Ali so budistovski svečeniki morda imeli na obrežju pripravljeno ladjo in so z njo odpejali oba ujetnika na Vzhod? Smer sledi je to domnevo v začetku potrjevala, kajti držala je v eni črti z gornjim koncem zaliva, a je naposled krenila po kopnem. Morje torej ni bil naš končni smoter.

Do desete ure smo bili prehodili skoro dvanajst angleških milj in smo bili toliko izmučeni, da smo morali nekaj minut počivati, saj je naša pot zadnje milje držala čez wigtownsko gričevje. Z gričev izmed katerih ni nobeden čez tisoč čevljev visok, smo videli na

severni strani pokrajino, ki bolj zapuščene in obupnejše menda ni na svetu.

Kakor daleč je segal pogled, smo videli le blato in vodo, kakor bi bil to šele nastajajoč svet. Tu in tam so rasli na rjavkasti površini tega razsežnega močvirja šopi bolehnorumenega bičja in modrozelenne trave, kar je žalostni vtisk zapuščene pokrajine še večalo.

Na nekem mestu so nam pričale zapuščene šotne jame, da je bil tudi tu delal povsod pričujoči človek. Toda razen teh majhnih brazgotin ni bilo nikjer znakov človeškega udejstvovanja. Niti vrane ali galeba nismo videli leteti nad to puščino.

To je veliko Creejsko močvirje, ki se razprostira preko velikega dela wigtownske pokrajine. Je to močvirje s slano vodo, ki se je napravilo pod nekakim vplivom morja in ki je tako polno varljivih nevarnih mest s tekočim blatom, da se ne upa noben človek čeznj brez vodstva katerega izmed redkih kmetov, ki jim je skrivnost varnih prehodov znana.

Ko smo se bližali trstju, ki obrobja močvirje, nam je udaril iz gnijoče puščine v nosove vlažen smrad, podoben smradu nesnažne vode in gnijočega rastlinja, zoprni duh, ki je zastrupljal irski višinski zrak.

Tako grozoten je bil pogled na močvirje, da je naš kmet obstal pred njim in sva ga Mordaunt in jaz komaj pregovorila, da je spet šel z nama.

Naš pes, ki ni bil dostopen za vtiske, ki so plašili nas, je tekla lajajoč naprej z nosom pri tleh in tresoč se od razdraženosti in vneme. Brez težav smo šli za sledjo, zakaj kjer jih je lahko hodilo pet, so še lažje hodili trije.

Ce bi bili morda dvomili v zanesljivost pas-

jega vodstva, bi bili zdaj naši dvomi izginiti, zakaj v mazastih tleh smo mogli natančno razločevati stopinje vseh petih nočnih popotnikov. Videli smo, da so šli vstric, in sicer v enaki razdalji drug od drugega. Bilo je torej očitno, da budisti niso uporabljali telesne sile, temveč le duševno.

Ko smo prispeli do srede močvirja, smo morali paziti, da nismo krenili z ozke steze, ki nam je nudila trdna tla. Na obeh straneh so bile plitve mlake stoječe vode, ki je pokrivala varljiva tla napol tekočega blata; v vlažnih, mazastih klečih se je vzdigalo blato tu in tam nad površino in je bilo paralo z zaplatami nezdravega rastlinja. Velike škrlatne in rumene gobe so v velikih množinah rasle okoli, kakor bi bila narava obolela za zoprno boleznijo, ki se je pokazala očitna prav s temi kužnimi turi. Tu in tam so nam križali pot črni, rakom podobni stvori in ostudni rvi mesne barve so se plazili med trsem. Roji brenčočega in črikajočega mrčesa so se vzdigali pri vsakem koraku, sedali nam na obraze in roke ter nam vepplali svoj umazan strup.

Nikdar poprej bi se ne bil upal v tako kužnosmrđljivo in strahotno pokrajino. Mordaunt je odločno stopal dalje in midva sva mu sledila, le da bi mu bila v pomoč do konca pustolovščine.

Kmalu se je začela steza čedalje bolj ožiti, tako da so morali nočni potniki, kakor so nam kazale stopinje, korakati drug za drugim. Fullerton je stopal s psom naprej. Mordaunt za njim, a jaz sem bil zadnji. Kmet je postajal čedalje nejevoljniji in je komaj odgovarjal na vprašanja. Zdajci pa je obstal in je odločno rekel, da ne napravi koraka več. (Dalje prihodnjic)

Popotnikova torba

Slovo zaslužnih šolnikov

Soteska na Dolenjskem, oktobra.

V poletju leta 1903 je dobila naša vas novo šolo enorazrednico. Mesto prvega upravitelja je dobil g. Ivan Zen. Rojen je bil 1879 l. pod očakom Triglavom v Boh. Bistrici kot kmečki sin. Prvo službeno mesto je bila Višnja gora, zatem Stari trg ob Kolpi. Tu je spoznal svojo skrbno življenjsko družico go. Gizelo iz ugledne družine upokojenega nadučitelja g. Iv. Lokarja, ki živi v Ljubljani. G. Zen je prišel prvi v Sotesko, da orje ledino na prosvetnem polju. Ga. Gizela je bila učiteljica ročnih del in je poučevala na treh šolah: Soteski, Poljanah in Toplicah. Naporna je bila njena služba, vendar jo vestno izvršuje že 26 let. Težko je bilo delo učiteljevanja v Soteski, vendar se je g. Zen z vso vnemo posvetil svojemu stanu. Zasedoval je marljivo vsa vzgojna stremeljenja in se tako vedno izpopolnjeval. Bogata je bila njegova knjižnica. Marljivost in vztrajnost ge. Gizele je bila znana po vsej Dolenjski. Bila je vzor skrbne, dobre in tihe gospodinje. Dokazala sta, kaj človek zmore, če se posveti delu z ljubeznijo in dobro voljo. Imela sta malo posestvo, ki sta ga urejevala vzorno in uspešno. V Soteski gori sta si uredila vzoren vinograd in sadovnjak s prijazno dolenjsko zidanico. Gofila sta z veliko ljubeznijo šolski vrt in cvetlice. Z veliko ljubeznijo se je g. Zen posvečal sadjarstvu. Njegovo drevje se košati po okoliških sadovnjakih. Veliko se je pečal tudi s čebelarstvom. Za mnoge zasluge je bil g. Ivan Zen, odlikovan z redom sv. Save.

Upravitelj Zen je tu služboval 34 let. Bila sta oba mirne narave, odkritega značaja ter z gled marljivosti in varčnosti. V krogu iskrenih prijateljev sta bila vedno vedra in živahna. Bila sta oba vseskozi odločna naprednjaka in člana Sokola v Toplicah. Zaradi svoje narodne zavesti sta tekoma službovanja v Soteski veliko pretrpela. Po 34 letih službovanja v Soteski in po 39 službenih letih odhaja upravitelj Zen v zaslužni pokoj. Ob njunem odhodu žalujejo za njima mnogi njihovi učenci in brezštevilni znanci. Tolaži nas zavest, da ne odhajata daleč in da nas bodo še družila življenjska nota. Prihajala bosta vedno med nas v Sotesko h hčerki in pa v Sotesko goro uživati sadove neumornega dela. Najiskreneje jima želimo še dolgo in srečno bivanje v njunem lepem, lastno zgrajenem domu v Novem mestu. Naj uživata pokoj v miru in zadovoljstvu, v veselje hčerkama, uglednim sorodnikom, mnogim znancem in prijateljem.

Zadoščenje naprednemu županu

Radeče v oktobra

Pred dnevi je bila pri tukajšnjem sreskem sodišču ponovna razprava proti predsedniku Pokojninskega zavoda v Ljubljani, g. dr. Antonu Milavcu. Pred lanskimi občinskimi volitvami je dr. Milavec nastopil na volilnem shodu JRZ v St. Janžu in hudo napadel dolgoletnega župana g. Ivana Majcna. Ta ga je zaradi tega tožil. Sodišče je priznalo dr. Milavcu za 10 točk obtožbe blagodat amnestije, za ostali dve točki pa ga obsodilo na globo 420 Din in na pričnino 100 Din. Na njegovo pritožbo, v kateri je predlagal 11 novih prič, je višje sodišče odredilo novo razpravo. Tudi ta se je končala s ponovno obsodbo dr. Milavca na 420 Din globe in zaradi novih prič na 300 Din pričnino. Tako je dobil gosp. Majcen polno zadoščenje, ker g. dr. Milavec za onih deset očitkov, ki so padli pod amnestijo, seveda ni nastopil dokaza resnice. Zopet se je uresničil pregovor, da božji mlini meljejo počasi, toda gotovo, kakor to tako radi ob raznih prilikah poudarjajo gospodje od slovenske JRZ.

Morilki Šinkovčevi so zvišali kazen

Ljubljana, oktobra.

Prizivni senat apelacijskega sodišča v Ljubljani je na tajni seji obravnaval kazensko zadevo morilke Katarine Šinkovčeve, posestnikove žene iz Čabrač in njenega pomagača, bivšega graničarja Ivana Stamenkoviča, ki sta bila 10. septembra 1937 pred velikim kazenskim senatom okrožnega sodišča ljubljanskega obsojena zaradi zločinstva umora vsak na 15 let robije. Oba sta sodbo sprejela, toda državni tožilec dr. Julij Fellahar je prijavil priziv zaradi prenizko odmerjene kazni.

Senat je po daljšem posvetovanju zvišal Katarini Šinkovčevi kazen od 15 let robije na dosmrtno robijo. Glede Stamenkoviča pa je senat potrdil sodbo prvega sodišča.

Sodišče se je postavilo na stališče, da je bila Katarina Šinkovčeva zasnovateljica umora, da je ona napravila načrt k umoru. Njo zadene hujša kazen, ker je naročila umor svojega lastnega moža, ki je bil dober gospodar, ki je ženi odpustil vsa njena kriva dejanja in skušal z njo mirno živeti v zakonu ter je bil vzoren družinski oče. Kazen za Stamenkoviča 15 let robije pa je primerna, ker je ta odkrito vse priznal in je bil kot slabše orodje obtoženke. Kakor bo vsem še v spominu, je bivši graničar Ivan Stamenkovič, ki je imel ljubavno razmerje s Sinkovčevno, po naročilu omenjene 5. maja ponoči med 21. in 22. uro v mlino z lopato pobil 42 letnega mlinarja Janeza Sinkovca v Čabračah v Poljanski dolini.

Smrtna nesreča železničarja

Jesenice, oktobra.

Preteklo nedeljo se je smrtno ponesrečil 42-letni železničar Rudolf Jakoš z Zidanega mosta, ki je bil na Jesenicah šele nekaj nekaj mesecev zaposlen kot vodja premikačev. Jakoš je imel v nedeljo službo do 19. V službi se je v neki družbi v pogovoru in kramljanju zamudil, tako da se je šele okrog 21. ure vračal proti domu na Hrušico, kjer je bil pri gostilničarju Mikoliču na hrani. Na železniškem mostu, ki vodi čez potok Jesenico, pa se je pripetila nesreča, ki zaenkrat še ni popolnoma pojasnjena. Morda se je Jakošu pod nogami premaknila ali udrla mostnica, da je padel v narasli potok ni se je pri padcu do nezavesti pobil ter je v potoku utonil. Možno je tudi, da je v temi zgrešil pot in zaradi slabo zavarovane mostu padel v vodo. Čudno je, da je bil na eni nogi bos. Iz tega bi se dalo sklepati, da mu je noga obtičala med tračnicami. Videč, da prihaja večerni vlak z Jesenic, si je čevljev naglo sezul, da je lahko nogo potegnili iz objema tračnic. Ker je moral zbrati vse sile, je možno, da je omahnil preko mostu v vodo. Pokojnikovo truplo so našli v vodi, iz katere so mogle roke in glava. Truplo se prepeljali v mrtvašnico na Jesenice.

Urbanč ukradel 20 jurjev

Novo mesto, oktobra.

Pobegli jetnik Jože Urbanč je vdrl v vasi Jelše pri Gorici v hišo imovitega posestnika Jožefa Kosovana in odnesel iz nje 20 tisoč Din v gotovini. Vest o njegovem novem vlamu je izzvala po vsej Dolenjski novo razburjenje. Urbanč se je pojavil v Jelšah, svoji rojstni vasi v krškem okraju v pozni večerni uri. Povzpel se je na streho Kosovaneve hiše in nato skozi dimnik vdrl v veliko krušno peč, razbil na njej lončeno steno in tako prišel v hišo, ki mu je bila bržkone zelo dobro znana. Ko je iztaknil denar, se je naglo, vendar pa brez posebnega strahu odpravil po vasi in se celo za pol ure ustavil pri nekem dekletu, nakar je izginil v noč. Orožniki so bili davni obveščeni o novem vlamu in so ga pričeli še z večjo vnemo zasledovati. Urbanč je Kosovanu že pred

leti ukradel 10 tisočakov. Kakor se je zvedelo, je tudi vlam v šolsko poslopje v Mokronogu njegovo delo.

Otroci zaneli požar

Sv. Ana v Slov. goricah, oktobra.

Nedavno dopoldne sta otroka posestnika Žižka Jurija v Žičah v Slovenskih goricah zaneli požar na skednju, ki je nato pogorel do tal. Posestnik Žižek in njegova žena sta zjutraj odšla od doma po opravkih, doma pa sta pustila dva mlajša otroka. Pred odhodom sta jima še naročila, naj ličkata koruzo na skednju. Otroka sta ubogala in vse dopoldne pridno ličkala koruzo. Med delom pa sta se domislila, da bi bilo dobro, če bi prižgala luč, saj se prižiga tudi zvečer, ko se običajno koruzo lička. Res, prinesla sta iz hiše petrolejko, jo prižgala, potem pa obesila na predno gredo pod stropom, prav blizu odprtine, odkoder je molela slama. Slama se je zaradi bližine petrolejke ogrela in nazadnje vnela. Mahoma je bil ves skedenj in z njim vred hlev v ognju. Na vpitje otrok so prihitali sosede in se trudili, da so zraven stoječo hišo, ki je krita s slamo, obvarovali pred uničenjem. Hlev s skednjem je zgorel do tal. Škoda je še občutnejša, ker je Žižku zgorela tudi kašča, v kateri je imel shranjen ves letošnji pridelek.

Nesrečna smrt otroka

Ptuj, oktobra.

Marijo Vogrinčevno, skrbno mater treh otrok iz Skorbe, je zadela bridka izguba. Ves dan je bila mati pri delu na polju. Zvečer je v trgovini kupila majhno količino octove kisline, da bi napravila kis in okusala solato za večerjo. Steklenico je potem doma postavila na stolček v kuhinji, pa še malo ni mislila pri tem, da se lahko zgodi kaj hudega. Imela je še mnogo opravka v gospodarskem posloju, svoje otroke pa je pustila v hiši same in to: 17mesečnega Stanislava, 7letnega sina in 12letno hčerko. Stanislav se je plazil okrog in iztaknil usodno steklenico ter takoj začel piti. Mati je prihitala na pomoč, ko je obupno kričal in ga je spravila v ptujsko bolnišnico. Toda zdravniška pomoč je bila zaman, po nekaj urah je otrok izdihnil. Pokopali so ga na pokopališču v Hajdini.

Z motornim kolesom v avto

Gornja Radgona, oktobra

Na križišču ceste Slatina Radenci - Kapela se je pripetila huda nesreča. Gostilničar Ilesič Franc iz Sratove pri Slatini Radencih si je sposodil od trgovca s sadjem g. Fekonje motorno kolo in se odpeljal na Kapelo. Na križišču, kjer stoji gasilski dom, se je pa zaletel v tovorni avtomobil, ki prevažata slatino v Varaždin. Udarec je bil silen in motorist je obležal nezavesten na cesti. Zdravnik je odredil prevoz ponesrečenca v bolnišnico v Mursko Soboto. Poleg notranjih poškodb ima g. Ilesič dvakrat zlomljeno levo nogo in hujšo poškodbo na levi rami. Nesreča je tem žalostnejša, ker doma sprašuje za očetom troje nepreskrbljenih otrok.

Dvojni samomor z električnim tokom

Ljubljana, oktobra

Ko je te dni zjutraj stopil posestnik Zabjek Ivan v Zapužah nad Ljubljano iz hiše na dvorišče, je zapazil, da se na sosedovem kozolcu dviga dim. Pa se mu je čudno zdelo, da se dviga dim le s tal, in šel je pogledat. Ko je prišel bliže, je presenečen obstal. Na tleh pod drogom električnega daljnovoda visoke napetosti sta ležala dva obžgana mlilca, katerima je gorela še oblička. Takoj je poklical soseda, posestnika Arnarja Ivana in

oba sta ugotovila, da sta mrtliča hlapec in deklica, ki sta služila pri Arharju. Z daljnovođa je visela žica, ki se je še dotikala trupel. Zato so obvestili najprej elektrarno, naj pošlje monterja, da odstrani to smrtno nevarnost. V kratkem je prihitel monter, ki je odklopil električni tok, za njim pa policijska komisija. Ponesrečencema ni bilo mogoče več pomagati, ker sta bila že delj časa mrtva. Komisija je ugotovila, da sta oba šla v smrt najbrž zaradi nesrečne ljubezni, ki ni bila pri delu brez posledic. Za pot v smrt pa sta si izbrala prav čudovit postopek. Pri bližnjem kozolcu je najbrž hlapec Nemanič Marko vzel dolgo lestvo, jo prisknil ob steber in vrget čez eno od žic daljnovođa žico, s pomočjo katere je lahko na zemlji ubil sebe in deklo Kastelic Julijano.

Požar sredi dneva

Novo mesto, oktobra.

Blizu graščine Vrhovo pod Gorjanci je pričela oni teden sredi dneva goreti domačija posestnika Lavriča. Ogenj je nastal v enem izmed velikih gospodarskih poslopj in se je z bliskovito naglico razširil na ostala gospodarska poslopja, kakor tudi na hišo. Na kraj požara so takoj prihiteli vrli gasilci iz Orehovice, Mokrega polja in St. Jerneja. Gasilci so z združenimi močmi ogenj še pravočasno omejili in preprečili, da se ni razširil tudi na ostala poslopja. Če bi ne bilo tako hitre pomoči, bi ogenj ne bil uničil samo vseh gospodarskih poslopj s hišo vred, pač pa tudi druga, v bližini stoječa poslopja. Tudi Lavričeva hiša je pričela goreti. V tem času sta bila v hiši zaklenjena dva gospodarjeva otroka. Sam gospodar se je bil zjutraj zarana odpeljal z vozom po opravkih v Novo mesto, dočim je bila ostala družina zaposlena na polju pri pospravljanju jesenskih pridelkov. Gasilci so vdrli v gorečo Lavričevo hišo in rešili oba otroka, ki sta se tresla od strahu. Tudi gospodarjevo živino so pravočasno rešili. Pogorela sta dva velika hleva, zgorelo je nekaj sena in orodja, dočim je hiša ožgana samo na enem delu.

Noši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Naš generalni konzul iz Montreala v Ljubljani

Te dni se je mudil v Ljubljani jugoslovanski generalni konzul gosp. Milivoj Naumovič, ki ima svoj sedež v glavnem mestu Kanade, to je v Montrealu. G. generalni konzul je obiskal razne oblasti in ustanove, zlasti take, ki se pečajo z vprašanji naših izseljencev, s katerimi je imel važna posvetovanja, kako organizirati naše raztresene izseljence po širni Kanadi, kjer žive naši ljudje po malih naselbinah, daleč drug od drugega. V Kanadi je nastal tudi znaten gospodarski zastoj in so naši ljudje, ki so pretežno delavci in rudarji, izgubili precej zaslužka. Manjka tudi prave organizacije. Upati je, da se bo v tem oziru stanje naših ljudi v Kanadi spremenilo nekoliko na boljše. G. generalni konzul je bil na obisku v Jugoslaviji mesec dni, davi pa je odpoval iz Ljubljane v Split, kjer se jutri vrca na ladjo, ki ga prepelje zopet v Kanado.

Dar za zlato poroko

Recklinghausen, oktobra

Izjavljam z najsrčnejšo zahvalo, da sem prejel o priliki moje zlate poroke 50 M, ki so bile poslano od kr. konzula iz Düsseldorfa. Prirčna zahvala gg. generalnemu konzulu Pantiču in Pavlu Bolhi za naklonitev tega zneska. Andrej Golavšek, član jugosl. narodnega društva v Recklinghausenu.

Iz Herne Holthausena nam pišejo: Zopet je preteklo nekaj časa odkar smo se zadnjič oglašili v »Domovini«. Med tem se je precej spremenilo v našem društvenem življenju. Po dolgoletni brezposelnosti je spet večina naših rojakov uvrščenih v delo, mnogo naših članov pa dobiva pokojnino. Ker je v našem društvu mnogo preko 50 let starih članov, ki so vsa leta morali s trdim delom v rudnikih prislužiti svoj vsakdanji kruh, se ni čuditi, da nam jih smrt polagoma jemlje iz našega društva. Mladina, ki je tukaj vzrasla, se ne zanima za slovenska društva, temveč bolj za nogomet in druge zabave, ki so tukaj na dnevnem redu. Novih priseljencev iz naše domovine ni, ki bi vzeli društvene posle v roke. Tedaj ne bo čudno, če bo v do glednem času društvo za društvom leglo k večnemu počitku in bo z njimi slovenska beseda v Nemčiji za vedno pozabljena. Smrt nam je letos zopet vzela dva marljiva člana iz naše sredine. 25 junija je nenadno preminul Ivan Vrus, star preko 70 let, vdovec, ki je zapustil v Nemčiji sina in dve hčeri, ki so že vsi preskrbljeni. 13. septembra nam je zopet smrt izrgala našega dolgoletnega člana Josipa Severja v starosti 64 let. Pokojni je bil doma iz Stične pri Litiji ter je bil v Nemčiji preko 37 let. Zapuščča žalujočo ženo, dva sina in dve hčerki, ki so že vsi preskrbljeni. Kako je bil pokojni priljubljen, je dokazal njegov pogreb, katerega so se mnogostevilno udeležili rojaki in domačini od blizu in daleč z zastavami. Društvo sv. Barbare pa mu je poklonilo lep venec iz svežih cvetk. Vsem žalujočim naše iskreno sožalje! Bodi rajnkemu tuja zemlja lahka!

V Clevelandu se je smrtno ponesrečil Franc Ban, ko je pleskal garažo svojega prijatelja. Stal je na strehi, pa mu je spodrsnilo in padel je na dvorišče. Pobil se je tako, da je kmalu po prevozu v bolnico umrl. Pokojni je bil star 49 let, doma iz Zgornjega Obreza pri Brežicah, odkoder je prišel v Ameriko 1913. V Wyomingu je avtomobil do smrti povozil Antona Rudmana. Pokojni je bil star 25 let, rojen v Ameriki. V Johnstownu se je smrtno ponesrečil Jože Iskra. Padel je po strmem pobočju na železniški tir in se tako hudo pobil, da je kmalu izdihnil. V kraju Mc. Keesport je avtomobil povozil Jožeta Pustotnika. Pokojni je bil doma iz okolice Moravč. V Clevelandu so našli oni dan mrtvega Antona Kendo. Pokojni je bil star 58 let, doma iz vasi Gabrje pri Tolminu.

V Clevelandu so umrli L. Zakrajšek, star 49 let, doma iz Roba pri Velikih Laščah, Ivana Kranjc, stara 50 let, doma iz vasi Strahomer pri Tomišlju, Marija Sodja, rojena Kuhelj, stara 30 let, rojena v Clevelandu, Marija Stibil, rojena Semič, stara 60 let, doma iz Ajdovščine in Janez Žitko, po domače Lekačev, doma iz vasi Selce na Notranjskem. V Iriadelfiji je ubilo v rudniku Ignaca Debevca. Pokojni je bil star 51 let, doma iz Bočne pri Poljanah. V bolnici v Clevelandu je umrl Janez Godec, star 49 let, doma iz vasi Lože, fara Krka. V Woodwardu je umrl Anton Martinčič, star 60 let, doma iz Očizlje v Istri. V Genevi je umrla Ida Cugel, stara 21 let. Pokojna je bila hči dobro znanega slovenskega farmarja Antona Cugla. V Benoitu je umrl France Plišek, star 49 let, doma iz Leskovca nad Višnjo goro. V Port Washingtonu je umrla Marija Leskovšek, stara 43 let, doma iz Šmartnega ob Dreti. V Willardu je umrl Janez Glavan, star 73 let, doma iz Rebra pri Zužemberku. V Toweru je umrl slovenski župnik Jože Ferjančič, star 75 let, doma iz okolice Vipave.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Juha iz korenja in krompirja. V kozi razgrej malo sirovega masla ali masti, na to daj en debel, osnažen in na ploščice narezan koren, nekaj koščkov čebule in dva debela,

olupljena in na kosce zrezana krompirja. Vse to duši v pokriti kozici pol ure, vmes pa polagoma prilivaj osminko litra vode, osoli in večkrat premešaj. Nato pa prilij poldrugi liter peteršiljevke in kuhaj počasi eno uro. Prideni, če imaš, še žlico paradižnikove meze. Kuhano in ocejeno korenje in krompir dobro stlači, nakar mu zopet prilij odcejeno juho, vse skupaj dobro premešaj, prideni žlico kisle smetane, in ko prevre, zlij juho v skledo, v katero si dala eno kuhano sesekljano jajce in eno pest krušnih, v masti precvrtilih rezin.

Špinača s krompirjem. Špinačo operi in skuhaj v slanem kropu. Ko se med prsti zmasti, je skuhana, nakar je takoj odcedi in polij z morzlo vodo. Nato je dobro ožmi in sesekljaj. Naredi svetlo rumeno prežganje iz masti in moke, stresi noter špinačo, med katero si zrezala malo drobnjaka, prideni en kuhan in dobro stlačen krompir, osoli in zalij s krompirjevko ali pa z juho. Ko je nekoliko časa vrelo, dodaj žlico smetane, in ko še enkrat prevre, je juha gotova.

Krompir s cvetačo. Štiri debele krompirje operi in olup, zreži na kosce in daj v lonec kuhati. Ko zavre, osoli in prideni še eno zrezano cvetačo. Ko je oboje kuhano, odcedi vodo v drugo posodo in jed dobro stlači. Nato razbela žlico masti ali sirovega masla, na razgreto mast stresi žlico drobtin, in ko porumenijo, jih stresi v pretlačeni krompir, dobro zmešaj in prilij odcejeno vodo. Zopet zmešaj in daj kot prikuho k mesu.

Paradižnikova juha z makaroni. V kozo deni žlico masti, dva srednje debela paradižnika in eno na tenke plošče zrezano čebulo. Duši v pokriti kozi, da se paradižnik zmehača in čebula zarumeni, na kar prilij dva litra tople vode in kuhaj pol ure. K temu prideni potem prežganje iz ene žlice masti in moke. Ko je še nekaj minut vrelo, precedi juho in stresi vanjo četrt kile kuhanih in odcejenih makaronov. Ko je vse skupaj enkrat prevrelo, je juha gotova.

Gobe z rižem. V kozi razbela dobro žlico masti, na masti pa zarumeni malo zrezane čebule. Nato daj na mast zrezanih in poparjenih gob in jih duši deset minut. Potem osoli, dodaj malo popra, zelenega peteršilja in pol kile opranega in posušenega riža. Ko riž malo porumeni, zalij z vodo ali juho, ravno toliko, da je riž pokrit z vodo. Dobro premešaj in pokrito duši pol ure. Če riž ni še dovolj kuhan, prilij še malo vode in duši še par minut.

Praktični nasveti

Mizarske čopiče, ki so od barve postali trdi, spet zmehačaš, če jih namočiš v terpentinu.

Hripavost

Hripavost je nekaj zelo neprijetnega; govoriti moraš, a ne spraviš čistega glasu iz grla; zraven te peče in praska po grlu.

Hripavost pride največkrat od prehlajenja, zlasti če si razgret pil mrzlo vodo ali se prehladil v noge; včasih pa postane človek hripav tudi, če veliko govori ali pa veliko joka.

Ciklamen.

Ciklamen (korček) je zelo priljubljena letopletna cvetlica. Imamo sedaj že mnogo vrst rdeči, beli, vijoličasti, pisani ciklamen in še raznih drugih barv.

Ta fina in prijazna cvetlica uspeva posebno v lončkih na oknih in po senčnatih krajih na vrtu.

Koreninice ciklamna so gomolji. Razmnožujemo ga s semenom, pa tudi z razdelitvijo gomoljev.

Kadar ciklamen cvete, mu moramo posvetiti veliko pažnje. Prevelika vlaga mu škoduje, suše pa sploh ne prenese. Poleti ljublj senco.

Najbolje uspeva ciklamen v zemlji, ki je sestavljena iz sledečih tvarin: štiri dele ruševine, tri dele gozdne prsti, en del mivke in en del stolčnega oglja.

Pri zalivanju moramo paziti, ko je ciklamen v cvetu, da nikdar ne zmočimo gomolja in cvetnega popja. Posajen pa mora biti ciklamen tako, da gomolj pri vrhu vedno malo iz zemlje gleda.

Zanimivosti

Mnogo so že znali naši predniki

Najnovejša zdravilska znanost se mnogo peča z vitamini, katerih v prejšnjem stoletju še nihče ni poznal. Skoraj vsaka nova številka kakega medicinskega lista poroča o novih možnostih zdravljenja z vitamini. Nekdaj pa vsega tega ni bilo. Pa vendar je sedaj jasno, da so nekdanji izkušeni zdravniki in tudi preprosti ljudje za zdravljenje večkrat porabljali vitamine, čeprav jih še nihče ni poznal in nihče ni vedel za vitamine.

Ze stari mornarji so vedeli, da je nevarni skorbut napadel mornarje, kateri že dolgo časa niso imeli prilike uživati svežega sočiva. Takim bolnikom je začela gniti dlesen v ustih. Kakor hitro pa so bolniki začeli uživati sadje, sočivje in citrone, pa je bolezen izginila. Kaj je torej pomagalo? Danes vemo ime tistega zdravila, kateremu nekdanji imena niso vedeli, čeprav so ga porabljali. Danes vemo, da nastaja skorbut pri taki človeški hrani, v kateri manjka vitamina C. Ker pa je tega vitamina zlasti veliko v citrusnih in pomarančah, kakor tudi v svežem sadju in sočivju, zato je treba zoper skorbut uživati tako hrano. Skušnja starih je že v davnih stoletjih uporabljala kot zdravilo kakor ga priporoča sedanja veda pod imenom vitamin C.

Ta vitamin C je dober tudi za želodčne bolezni, kar so ugotovili šele v zadnjem času. Toda srednji vek je že vedel, da je treba bolniku, ki boleha na želodcu, dajati citrono. Krvotocne ženske so nekdanje rade uživale limone. Zakaj? Danes pa vemo, da ima vitamin C to lastnost, da krči krvne žilice. Kdor ima pljučnico, pogreša vitamin C. Dandanes preiskujejo bolnikovo vodo, da ugotove, koliko tega manjka bolniku. In vendar so citrone že od nekdanj radi dajali takim bolnikom. Ogrji in Srbi so pa vneti oboževalci paprike. Nekdanji je znanost papriko preklinjala. Danes pa znanost ve, da je v papriki polno vitamina C in da imajo Srbi in Ogrji prav, če uživajo papriko.

Ze dolgo ve svet, da je prav in dobro, če slabokrvni in rahitični otroci uživajo ribje olje. Ze davni rodovi so poznali dobroto tega olja za otroke. In vendar niso vedeli, kar uči današnja znanost, da je v ribjem olju mnogo vitamina D, katerega ravno manjka rahitičnim otrokom.

Nekdanji so bolnikom, ki so imeli sladkorno bolezen, radi dajali uživati kvas. Nihče ni vedel, zakaj je to dobro, čeprav se je pokazalo, da kvas precej pomaga takim bolnikom. V kvasu je vitamin B. In znanost uči sedaj, da ima kvas v sebi snovi, ki razkrajajo sladkor v krvi. Tako snov vbrizgavajo bolnikom v kri, da jim zmanjšujejo sladkor v krvi. Torej so stari, ne da bi kaj vedeli za vitamine, ki imajo ta vitamin B. In znanost uči sedaj, ki imajo ta vitamin v sebi. Pri tej priliki bi bilo treba reči, da je znanost šele po mnogih poskušnjah ugotovila razna zdravila, kateri je naravni človek že dolga stoletja uporabljal na podlagi svojihkušenj in ustnega izročila.

× **Največji svetovni listi.** Največje število izvodov 2.100.000 doseže »Daily Express«, ki je star šele 47 let. Njegov tekmeč »Scottish Daily Express« na Škotskem se tiska v 1.500.000. Temu novinarskemu podjetju pripada še nedeljski časopis »Sunday Express« z 1.200.000 izvodov. Pred vojno je bil najbolj razširjen »Daily Mail«, ki je dosegel v l. 1913. 750.000. Njega sta presegle »Daily News« (800.000), »Daily Chronicle« (1.500.000) in »News Chronicle« celih (1.300.000). Naklada ameriških listov ni tako kot bi se mislilo. Vzrok tiči v tem, ker se tamkaj noben list ne razširi po vsem ozemlju Zedinjenih držav. Severnoameriški tisk ima krajevni značaj in omejen delokrog. Prvo mesto zavzema »New York Daily News« z 1.600.000 naročnikov, a za njim »Chicago Tribune« (750.000) in »New York Times« (450.000). Vsi ti so jutranji listi. V Braziliji

sta najbolj razširjena dnevnik »La Prensa« (240.000) in »La nacion« (210.000). Oba se tiskata v Buenos Aires-u. Pariški »Paris Soirs«, ki je brez tekmeča, se tiska v 1.860.000 izvodih. Izide kot popoldanski list, a se istega dne razpošilja v notranjost kot jutranji list. Na prvem mestu v Nemčiji je Hitlerjev organ »Völkischer Beobachter« s 450.000 izvodov, za njim pa »Berliner Morgenpost« (330.000) in »Angriff« (95.000). V Italiji je največji »Messaggero« (200.000), Mussolinijev najbližji »Giornale d'Italia« ne preseže niti števila 100.000. Močno in široko zasnovan japonski tisk je tesno vezan z velikimi trgovskimi podjetji in donaja ogromne dobičke. Dva tokijska lista se tiskata v 800.000, oziroma 950.000, iz Osake pa dva po 2.000.000 izvodov.

× **Namesto ur — cement.** Neka urarna iz Zeneve je oddala dve pošiljki najmodernejših ur. Pošiljki sta popolnoma v redu prišli na pravilni naslov v Buenos Airesu v Braziliji. Vsebovali sta skupaj okoli šest tisoč ur. Tako za tema dvema pa je bila odpremljena še tretja, precej večja pošiljka, namenjena spet v Buenos Aires. V šestih zabojih je bilo topot zloženih nič manj kot 9000 ur. Ta pošiljka pa je bila odpremljena v Ameriko preko Marseillea. Tu je vagon, v katerem so bile ure, moral čakati dva dni, preden so tovor preložili na ladjo. Na ladji, kjer mnogo bolj strogo kontrolirajo težo raznih pošiljk, so takoj ugotovili, da so omenjeni zaboji z urami mnogo težji, kakor pa je bilo označeno na njih. Vendar pa so bili prepričani, da gre le za pomoto in zato tudi niso zabojev odpirali. V Buenos Airesu pa niso bili nič kaj preveč zaupljivi in so takoj zahtevali, da je treba zaboje odpreti. Niso se pa malo začudili, ko so našli v vseh šestih zabojih mesto dragocenih ur trde plošče iz cementa, ki zanje gotovo nihče ne bi dal 92.000 dinarjev, kolikor so bile vredne ure. Ure so seveda med potjo neznani tatovi odnesli. Preiskava je tudi dognala, da so tatovi zamenjali zaboje na poti od marsejske železniške postaje do pristanišča.

× **Tuberkuloza proti tuberkulozi?** Dunajski zdravnik dr. Kutschera uspešno zdravi zadnja leta pljučno tuberkulozo tudi v težkih primerih tako, da svoje bolnike umetno okuži še s kožno tuberkulozo. Po njegovem mnenju se da odpornost proti tuberkulozi vzbujati samo z živimi bacili tuberkuloze. Bilo bi pa seveda zelo nevarno, če bi zdravemu človeku vcepili žive in strupene bacile. Povsem drugače je pa z ljudmi, ki že imajo tuberkulozo. Ker že imajo v telesu povzročitelja bolezni, jim ne more škodovati ponovno okuženje in njihova bolezen se ne poslabša. Važno je tudi, po kateri poti je prišlo okuženje v telo. Pri tuberkuloznih ljudeh je povsem neškodljivo cepljenje tuberkuloznih bacilov v kožo. Tu pa nastane nekaj nepričakovanega. Novo nastalo gnezdo bolezni v koži blagodejno vpliva na organe, načete po tuberkulozi v telesu. Pri tem se cepljena tuberkuloza ne širi, temveč ostane omejena na najbližjo okolico okuženega mesta. Na ta način je dosegel dr. Kutschera uspeh že pri 200 bolnikih, poročila z Dunaja pa ne povedo, na koliko ljudeh jo je preizkusil.

× **Strahote bodoče vojne.** O vojskovanju v prihodnosti nekateri razširjajo razne nemogoče govorce. Med drugim trde, da bo prihodnja vojna pokazala še hujša eksplozivna sredstva kakor pa jih uporabljajo sedaj. To pa je navadna neumnost, ker sploh ni mogoče, da bi kdo mogel izdelovati razstreliva, ki bi bila močnejša, kakor pa so sedanja. Prav tako nikakor ni mogoče izdelovati hujšega strupa, kakor pa je takozvani gorčični plin. Ta plin so poznali že leta 1886, porabljati pa so ga začeli šele leta 1917. In vendar ves ta čas niso mogli iznajti nič bolj strašnejšega, kakor pa je ta plin. Mnogo se govori o vojskovanju z bacili, ki naj razširjajo nalezljivo bolezen med sovražnikom kakor tudi med njegovim civilnim prebivalstvom. Toda tako vojskovanje ne more imeti posebnega uspeha. Teoretično je sicer kaj lahko mogoče iz letal raztresati nad sovražno deželo bacile, kateri naj povzročajo pljučnico in druge pljučne bolezni ter vnetja. Toda tudi to ne more imeti posebnega uspeha. Bolj verjeten je tak način vojskovanja, da živa bitja

spravi nad sovražnika. Prav lahko bi bilo mogoče, da bi sovražna letala nad deželo svojeje sovražnika začela raztresati razne žuželke, katere bi potem lahko uničile vso žetev in vso letino sploh. Tako na primer bi bilo mogoče z letali raznašati hrošča, ki je zlasti škodljiv krompirju. eČ bi tako napadena država hotela obvarovati se tega škodljivca, bi morala mobilizirati cele množice ljudi zoper hrošča. S tem pa bi vezala tisoče ljudi, katere bi odtegnila fronti. Tako bi bil sovražnik oslabljen. Tudi uspehi bombardiranja mest niso kdo ve kako veliki. Zato je kaj malo verjetno, da bi še tako velik letalski napad mogel v deželi ali mestu napraviti kako paniko in za njo upor. Kaj takega sicer za letalskim napadom ni izključeno, toda mora biti že prej pripravljeno in utemeljeno v notranjih političnih razmerah.

× **Raj na Palmovih otokih.** Zadnja, kolikor toliko samostojna država na otokih Južnega morja je Tonga, kateri vlada kraljica Salote. Ta pristna južnomorska rjava kraljica je te dni prispela v avstralsko mesto Sidney na obisk. Ko je njen oče Tubou II. leta 1917 umrl je izročil vlado svoji tedaj 18 let stari hčerki Saloti, ki pa je pokazala toliko vladarskega smisla, da je iz svojih 100 Palmovih otokov napravila pravo srečno državo, kakršne najbrže nikjer druge nima svet. V državi Tonga ni ne bogastva ne revščine, ker je tako urejeno, da za vse, kar državljani potrebujejo, skrbi občinsko občestvo. Vsak izmed 20.000 Togancev zna pisati in brati, ker imajo izvrstne šole. Država sama ne pozna nobenih državnih dolgov, zato so tudi davki kaj malenkostni. Na drugi strani pa imajo državljani vsak zase velike prostosti, tako da ne čutijo nobenega pritiska od strani kake oblasti. Kraljica je bila vzgojena v angleškem zavodu na Novi Zelandiji, zato se držl tudi nekaterih angleških navad. Tako zahteva, da se mora praznovati tudi sobota, kakor jo praznujejo Angleži. Zato tudi v njenem kraljestvu v soboto nihče ne sme kaj delati ali igrati. Kraljica seveda izvrstno govori angleški jezik ter je sploh zelo izobražena. Zato pa med svojimi državljani pospešuje civilizacijo, katere se je med njenim vladanjem res zelo razširila. Dasi se kraljica strogo držl šeg in navad svojih prednikov ter je v tem pogledu prava nacionalistka svojega naroda, vendar v krogu svoje družine doma živi docela evropsko življenje. Kraljica ima lepo palačo, v kateri prebiva s svojim možem ter s svojimi tremi otročiči.

× **Najmanjše bitje na svetu.** Najmanjše živo bitje, kar jih poznamo, je d'Herellov »uničevalec bakterij«, ki je dobil ime po kanadskem znanstveniku, ki je odkril to bitje. To bitje je tako neznansko majceno, da ga človeško oko ne more zagledati niti z najboljšim drobnogledom in z najboljšim steklom. Spoznati ga moremo le po njegovem udejstvovanju. Pri poskusih so opazili, kako so v rejališčih bakterij začele iznenada izginjati bakterije, ko da jih preganja nekakšen nevidni sovražnik. Z bistroumnimi poskusi je d'Herell dognal, da ne uničuje bakterij kak strup, ampak pravo živo bitje, ki žre bakterije.

× **Briljant za večerjo.** V vasi blizu Vratislave je kupil nek tamkajšnji brezposelni delavec v trgovini kos potice, ki jo je hotel pojediti namesto večerje. Ko se je doma pripravil k tej skromni večerji in začel jesti kupljeni kruh, je nenadoma opazil v njem nekaj svetlega kakor kak briljant. Kamen je dal preiskati pri prvem zlatarju, ki je res hitro ugotovil, da ne more biti nič drugega kot dragocen briljant. Najditelj je bil toliko pošten, da je dragulj izročil policiji, ker je hotel, da ga dobi spet v roke pravi lastnik. Verjetno je seveda tudi, da se je onemu zlatarju zdelo malo čudno, da bi imel preprosti delavec tako dragoceno res po tako čudnem naključju in je zato najditelja sam prijavil policiji. Naj že bo tako ali drugače. Res pa je, da dosedaj še niso mogli zanesljivo razložiti, po kakšni poti je prišel dragulj v kruh, ki si ga je namenil za večerjo brezposelni delavec. Če ne najdejo briljantu pravega lastnika, je bila ta večerja za onega delavca gotovo najboljša od vseh, kar jih je použil.

Opomin naročnikom!

Pozivamo ponovno naročnike, ki so z naročnino zaostali, da store svojo dolžnost nemudno in plačajo na nje odpadle vsote po položnicah, ki jih imajo doma. Kdor je ne bi več imel, naj piše na upravo lista, da mu pošlje drugo. Onim, ki bi se za naš opomin ne zmenili, bomo poslali poštnega sla v hišo, da pobere s poštnim nalogom dolžne zneske. Ta način pobiranja je seveda dražji, ker računa pošta za taka opravila posebne pristojbine, ki jih moramo naprtiti dolžnikom. Zato naj nihče ne čaka, ampak naj plača prostovoljno sam, kar je »Domovnik« dolžan.

Uprava „DOMOVINE“

Radio Ljubljana

od 31. oktobra do 7. novembra.

Nedelja, 31. X.: 8.00: Klavir; 9.00: Čas, poročila, spored; 9.15: Praznik našega morja; 9.35: Spomini na Joh. Straussa (plošče); 9.45: Verski govor (g. dr. Roman Tominec); 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice; 11.00: Otroška ura; 11.30: Koncert radijskega orkestra; 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila; 13.15: Prenos koncerta dijaškega pevskega zbora iz St. Vida nad Ljubljano; 17.00: Kmet, ura: Bolezni in napake sadjearca; 17.30: Prenos koncerta iz cerkve Srca Jezusovega; 18.30: Lahka orkestralna glasba (plošče); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: Strici (zvočna igra); 20.40: Iz zvočnih filmov (plošče); 21.30: Koncert lahke glasbe (radijski orkester); 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Koncert lahke glasbe (radijski orkester).

Ponedeljek, 1. XI.: 9.00: Čas, vreme, poročila, spored; 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve; 10.15: Verski govor; 10.30: Čajkovskij: Romeo in Julija, uvertura (plošče); 11.00: Otroška ura; 11.30: Koncert radijskega orkestra; 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila; 13.15: B. Smetana: Iz mojega življenja; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored; 19.30: Nac. ura; 19.50: H. Rabaud: Nočni sprevod; 20.10: Spomenik slovenskemu neznanemu vojaku (g. Mirko Ratej); 20.00: Koncert; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Novakove pesmi poje g. Mirko Dolničar. Konec ob 23. uri.

Torek, 2. XI.: 12.00: Slavní orkestri igrajo (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Grobovi tulijo... (koncert radijskega orkestra); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Koncert na pozavni; 18.40: Železarne: Jesenice, Javornik; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: E. Grieg: Sonata; 20.15: O župančič: Noč na verne duše (dramska slaka); 21.00: Komorni trio; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Tih spomin (koncert radijskega orkestra).

Sreda, 3. XI.: 12.00: Daljine dežele v glasbenih slikah (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Valčki, polke in koračnice (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Mladinska ura: O sodobni francoski mladini; 18.20: November v naravi; 18.40: Davčne oprostitev in olajšave (g. Vladimir Murko); 19.00: Čas, vreme, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: Uvod v prenos; 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani.

Četrtek, 4. XI.: 12.00: V modernem ritmu (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vladimir Golob igra na harmoniko; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Pester spored (koncert radijskega orkestra); 18.40: Slovensčina za Slovence; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: Zabavni kotiček; 20.00: Ob

... dokler ji ni prinesel veter prti, opran z Radionom

Dve gospodinji... obe imata radi snežnobelo perilo. Vsaka pa uporablja drugo pralno sredstvo in glej kako velik je razloček! Perilo, oprano z Radionom, je „Radion-belo“, ker vsebuje Radion dobro Schichtovo milo in je prepojen s kisikom, ki pronica skozi tkanino in pere Vaše perilo tako temeljito, da se njegova belina povsod takoj zapazi. Če boste samo enkrat oprali perilo z Radionom, ne boste nikoli več uporabljali drugih pralnih sredstev.

Schichtov
RADION
pere sam

70letnici Petra Jereba; 21.00: Koncert radijskega orkestra; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Esperantska odličaja: Gregorčičeva ura.

Petek, 5. XI.: 11.00: Šolska ura: Denar sveta vladar; 12.00: Iz domačih gredic (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Ženska ura: Mati v družini; 18.20: Bačalajke igrajo (plošče); 18.40: Francoščina; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: Zanimivosti; 20.00: Narodne pesmi v Prelovčevi priredbi; 21.00: Wurliške orgle (plošče); 21.10: Ron-

do; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 6. XI.: 12.00: S ploščo za ploščo — v pisano polje; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: S ploščo za ploščo — v pisano polje; 14.00: Vreme; 18.00: Za delopust (igra radijski orkester); 18.40: Sanitarni razlogi za poglabitev železniške proge skozi Ljubljano; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 19.50: Pregled sporeda; 20.00: O zunanjih politiki; 20.30: Pratika za mesec listopad ali november; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Lahko noč (koncert radijskega orkestra).

Za smeh in kratek čas

TOLAŽBA

Nevesta: »Dolžnost mi je. ljubi moj Ivan, da ti sporočim žalostno novico, da je moj oče prišel ob vse imetje!«

Ženin: »Nikar ne žaluj radi tega, saj si bom lahko poiskal nevesto ki bo imela denar!«

TEGA NE

Gost: »To je škandal V jedi sem našel tri muhe!

Natakar: »Nič se ne razburjajte, gospod! Teh muh vam ne bomo zaračunali!«

ZADREGA

Profesor: »Potokar, kdo pa je bila ona dama, s katero ste se sinoči sprehajali po parku?«

Dijak: »To — to — to je bila moja sestra!«
Profesor: »Tako! Vedno sem mislil, da vi nimate sestrel!«

Dijak: »Saj, saj — jo nimam še dolgo!«

MOŽA NE POGREŠA

Gospod bi se rad prislinil k mladi gospej, katere mož je dosti na potovanju:

— Milostljiva, vi se gotovo počutite zelo osamljena, ker je sedaj vaš mož dosti na potovanju?

— No, ne opazim tega preveč! Imam papigo, ki preklinja kar naprej, opico, ki se dere ves dan nad menoj in mačka, ki ga vso noč ni domov. Tako res ne opazim moževega izostanka.

BO ŽE SAM IZKUSIL

Očka in sinko sedita pri skupnem modrovanju:

Očka, zakaj pa zmago predstavlja vedno ženska?

Po premišljevanju tega kočljivega vprašanja žalostno odvrne očka:

— Tega ti zdaj ne morem povedati in razložiti sinko, toda ko boš na velik in oženien, boš to že sam razumel!

IZKUŠEN

Novoporočenec: »Oče, to je čudno, odkar sem oženjen, tehtam skoro pol kilograma manj kakor preje, ko sem bil še doma!«

Oče: »Že mogoče! Najbrž ne nosiš več s seboj ključa vežnih vrat!«

Listnic

Sv. Križ pri Ljutomeru. Obrnite se na Meteorološki institut v Ljubljani — univerza.

Mali oglasi

TRGOVSKEGA VAJENCA

za železnino in špecerijo sprejem. Oskrba v hiši. Venčeslav Vilar, Ljutomer.

MLAD SAMOSTOJEN POSESTNIK

želi spoznanja radi ženitve z gospodično do 30 let z nekaj gotovine. Ponudbe s sliko na ogl. odd. »Domovine« pod šifro »Zelim spoznati«.

PRODAM HIŠO S PEKARNO

na prometnem mestu po ugodni ceni. Vprašati Črenšovci, štev. 100, Prekmurje.

HRANILNE KNJIZICE

prodate ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne Takojšnja gotovina Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-10

PRODAM VEČ HIŠ

ob cesti in na postajah, kjer se železnica gradi na progi Sent Janž—Sevnica. V hišah obratujejo trgovine, krojaštvo in pekarija. Cena hiši 35.000 do 60.000 Din. — A. Andolšek, posestnik, p. Boštanj.

DRAVA

ZAVAROVALNA ZADRUGA

MARIBOR

CENTRALA:

MARIBOR, Trg Svobode 6

GLAVNO ZASTOPSTVO:

ZAGREB, Hatzova ulica 2
SUBOTICA, Manojlovićeva 5 (v lastni palači)

Zastopnik:

Za slučaj smrti (posmrtnino), za slučaj doživetja, doto ženski in kapital moški deci ter rento (starostno preskrbo) — pod najugodnejšimi pogoji.

Preskrbite sebe in svojce z dobrim zavarovanjem pri našem domačem zavodu!
Zahtevajte prospekte! Zahtevajte prospekte!

31. oktober mednarodni dan varčevanja

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

ima novih in oproščenih vlog Din 164.000.000.—, ki so vsak čas in brez omejitve izplačljive.

Za vse vloge jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

JESEN — ZIMA ...

OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, prstnobarvni, brez napak, in sicer: »Paket Serija R« z vsebino 14—18 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo in »Paket Serija S« z vsebino 14—18 m flanela za moške pižame, spodnje perilo, touringov in frenžev za moške srajce, vse v najlepših vzorcih in izbrani sestavi za reklamno ceno

vsak paket poštine prosto samo Din 128.—

Dalje specialni paket »original Kosmos D« z vsebino 17—21 m Ia. barhentov za ženske obleke, bluze in prvovrstnih flanelov za pižame, žensko, moško in otroško perilo za izjemno ceno

vsak paket poštine prosto samo Din 150.—

»Paket Serija Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko ali damski kostum

vsak paket poštine prosto samo Din 136.—

in »Original Z paket« z vsebino 3 m Ia. sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč za izjemno ceno

vsak paket poštine prosto samo Din 162.—

Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite še danes RAZPOŠILJALNICI KOSMOS, Maribor, Kralja Petra trg.

AL. PLANINŠEK

Ljubljana, Beethovnova ul. 14. Telefon 35-10. Izposluje vse bančne, kreditne posle, nakup in prodajo hranilnih knjižic najugodnejše proti takojšnjemu plačilu.

MONTAFONSKE TELICE

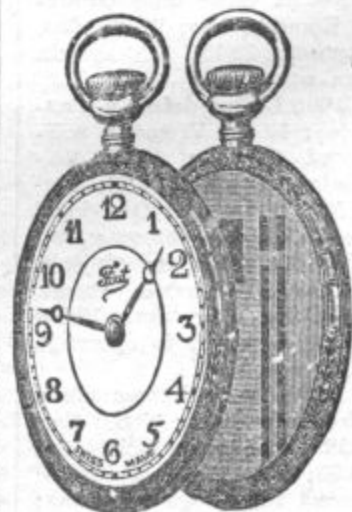
čistokrvne, močno breje, ima vedno za oddati: oskrbnišvo graščine Neukloster. Sv. Peter v Savinjski dolini.

PRILIKA

ugodnega nakupa trenskotov, hubertusov, obleke, perila itd.

Presker, — Sv. Petra c. 14

NOVOST! SAMO Din 49'50

št. 62.300 Anker-ura Pravi švicar. stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s plemenito garancijo

Din 49.50

št. 62.301 ura s svetilnimi kazalci in številnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik. Mi ga vam pošlje brezplačno in poštine prosto

H. SUTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana tovarna ur v švic.